

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər

"Lənkəranski"nin
qətlinin üstü
açıldı-ortada
nə killer var,
nə sübut...

yazısı səh.11-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 2 noyabr 2016-cı il Çərşənbə № 243 (6564) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

**Cəbhə xəttində artan gərginliyin
pərdəarxası - düşmən kəşfiyyat
xarakterli təxribatlara başlayıb**

Azərbaycanın hərbi
və siyasi ekspertləri
işğalçı qüvvələrin
azğınlaşmasının
səbəblərini şərh edir

yazısı səh.9-də

**AMİP-in sədr əvəzi Trampın
müdafiəsinə qalxdı**

yazısı səh.7-də

**Müsləmanların əsas təşkilatında
baş katib qalmaqalı**

yazısı səh.13-də

Azərbaycan siyasətində böhran

yazısı səh.7-də

**Terrorçunun qumbara ilə
mindiyi Bakı-İstanbul reysində
sərnəşinlər yoxlanmır**

yazısı səh.12-də

**Əməkdaşımız
Sabirabadda pambıq yığdı**

yazısı səh.15-də

**Akif Çovdarov iş
yoldaşının intiharı ilə
bağlı dindirilə bilər**

yazısı səh.11-də

**Universitet prorektorunun
evini talayanlar
məhkəmə qarşısında**

yazısı səh.14-də

31 dekabrda əfv sərəncamı gözlənilir

yazısı səh.3-də

**Rais Rəsulzadənin 70 illik
yubileyi keçirildi**

yazısı səh.4-də

**Pentaqon rəsmisinin Bakı səfərini
zəruri edən ilginə səbəblər**

yazısı səh.13-də

Rusiyanın öz forpostundan narazılığı güclənir - səbəb...

MOSKVADAN İRƏVANA NÖVBƏTİ HƏDƏ - "QARABAĞI İTİRƏRSİNİZ, ƏGƏR..."

İşğalçı ölkənin Rusiya və ABŞ arasında ikibaşlı oyunu, "iki stulda" oturmaq taktikası və Qərbə boylanmalar ona baha başa gələ bilər; **moskvalı ekspertdən erməni siyasi elitasına çağırış: "Qərb institutlarını ərazinizdən qovun, yoxsa..."**

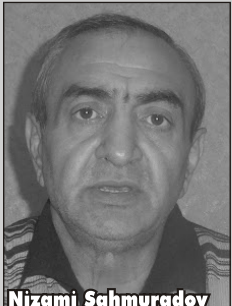
yazısı səh.8-də

Qara qovaq altında qətl - başı kəsilən qadının qan donduran hekayəsi

Əri tərəfindən amansızlıqla qətlə yetirilən 23 yaşlı Ruxsanə Astanovanın üç övladı ortalıqda qalıb və onlara sahib çıxan yoxdur

yazısı səh.10-də

Nizami Şahmuradov

**"OMON"un
səbiq komandiri
sükutu
pozdu-şok
açıqlamalar**

yazısı səh.6-də

Hacı İbrahim
Nehrəmli:

**"Mən o cür
müsaibə
verməmişəm"**

yazısı səh.3-də

Seymur Verdizadə:

**"Xoşqədəm
xanım ilə aramız
dəyib, efirə
çıxmıram..."**

yazısı səh.5-də

Sergey Markov

“Sülh müqaviləsi hazır idi, Ermənistan rəhbərliyi son anda qorxaraq geri çəkildi”

“Azərbaycan prezidentinin Dağlıq Qarabağa muxtariyyət statusunun verilməsinin mümkünlüyü barədə təşəbbüsü əslində yeni deyil. Prinsipcə, bundan əvvəl də Azərbaycan Dağlıq Qarabağa status verməyə hazır olduğunu bəyan edib. Əslində İlham Əliyevin bu təşəbbüsü çıxış etməsinin başqa vacib mənası var”.

Bunu APA-nın Moskva müxbirinə açıqlamasında tanınmış rusiyalı politoloq, Rusiya Siyasi Araşdırmalar Institutunun direktoru Sergey Markov bildirib.

Onun sözlərinə görə, Azərbaycan prezidentinin bu bəyanatının ATƏT-in Minsk Qrupu həmsədrlərinin və Avropa İttifaqının Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsinin regiona səfərləri ilə eyni vaxtda səsənməsi təsadüfi deyil: “Bunlar bir-biri ilə əlaqəli olan məsələdir. Ermənistan hazırda Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin nizamlanması ilə bağlı danışıqlarda iştirakını dayandırıb. Həm həmsədr, həm də Al-nin Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Ermənistan rəhbərliyini danışıqlar masasına qaytarmağa çalışır. Məsələ ondadır ki, bu ilin aprel ayında Qarabağda dörd günlük müharibədən sonra aydın oldu ki, bu münaqişə dondurulmuş deyil, hər an müharibə başlaya bilər”.

Politoloq bildirib ki, bundan sonra müvəqqəti güzəştlərin əldə edilməsi məqsədilə substantiv danışıqlara başlanılıb. “Bu güzəşt 2011-ci ildə işlənilib-hazırlanmış Kazan formuluna əsaslanmalı imiş. Kazan formulunun prinsipləri artıq hər kəsə məlumdur. Söhbət ilkin olaraq Dağlıq Qarabağ ətrafındakı 7 rayonun qaytarılmasından (Ermənistanla dəhli saxlanılması şərti ilə) gedirdi. Dağlıq Qarabağın statusu isə gələcəkdə müzakirə olunmalı idi. Demək olar ki, razılıq əldə olunmuşdu, hər şey hazır idi, bircə imza atmaq qalmışdı. Lakin son anda Ermənistan rəhbərliyi qorxaraq geri çəkildi. Sərkisyan bu addımı atacağı təqdirdə, devriləcəyindən qorxdu və sülh müqaviləsinə imza atmaqdan imtina etdi. Hazırda müxtəlif qüvvələr, o cümlədən həmsədr və Avropa İttifaqı cəhd edir ki, yenidən İrəvanı danışıqlar masasına qaytarsın. Ona görə də hesab edirik ki, İlham Əliyevin Dağlıq Qarabağa muxtariyyət statusunun verilməsinin mümkünlüyü barədə təklifi substantiv danışıqların bərpə olunmasına cəhdə bağlıdır. Çünki bu gün yenidən münaqişə bölgəsində təhlükəli vəziyyət yaranıb. Münaqişə hər an alovlanıb. Münaqişənin nizamlanması ilə bağlı danışıqlar isə dondurulub. Azərbaycan prezidenti danışıqların bərpə olunmasının tərəfdarıdır”.

Elman Rüstəmov daha bir səlahiyyətini itirir

Azərbaycanda bankların qiymətli metallar və qiymətli daşlarla əməliyyatlarına nəzarət edən orqan dəyişir. Milli Məclisdən APA-ya verilən məlumata görə, bununla bağlı “Qiymətli metallar və qiymətli daşlar haqqında” Qanunun 16.3-cü maddəsinə dəyişiklik təklif edilir.

Dəyişikliyə əsasən, bankların qiymətli metallar və qiymətli daşlarla əməliyyatlarına nəzarət bank nəzarəti çərçivəsində qanunla müəyyən edilmiş qaydada maliyyə bazarlarına nəzarət orqanı (Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası) tərəfindən həyata keçiriləcək.

Maddənin hazırda qüvvədə olan variantına görə, bu səlahiyyət Mərkəzi Banka aiddir.

Layihə Milli Məclisin plenar iclasına tövsiyə olunub və noyabrın 11-də müzakirəyə çıxarılacaq.

İntihar edənlərin 70 faizi psixi xəstədir?

“Azərbaycanda intihar edənlərə ruhi xəstə adı verilməsi sovet psixiatriyasından miras qalan bir fikirdir”

“Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının bir neçə il əvvəl bəyan etdiyi rəqəmlər onu göstərir ki, intihar edən insanların təqribən 15-20%-i ağır psixi xəstəliklərin daşıyıcılarıdır. Digər 15-20%-i psixiatriya nəzarəti altında ola bilərlər. Onların ağır bir xroniki xəstəliyi yoxdur, ancaq psixiatrik və psixoloji problemlərin olduğu istisna edilmir. Qalan 70 %-i isə psixi sağlamlığı olmayan insanlardır”. Bunu APA-ya Səhiyyə Nazirliyinin baş psixiatri, Azərbaycan Tibb Universitetinin rektoru Gəray Gəraybəyli deyib.

Onun sözlərinə görə, bu rəqəm hər hansı bir ölkə üçün yox, intihar edən insanların kateqoriyasına aiddir.

Depressiyanın da ağır psixi xəstəlik olduğunu deyən G. Gəraybəyli vurğulayıb ki, ağır depressiyada olan insanlar intihar edə bilər: “Ancaq bir çox insanların intiharı xəstəliklə yox, psixoloji problemlər - tənhalıq, sarsıdıcı xəbər, ailədə, həyatda baş verən hadisə, ağır itki ilə bağlıdır. Azərbaycanada intihar edənlərə ruhi xəstə adının verilməsi sovet psixiatriyasından miras qalan bir fikirdir. Sovet vaxtında elə bir fikir vardı ki, yalnız psixi xəstələr könüllü həyatdan köçə bilərlər”.

DTX-nin terrorçulara qarşı əməliyyatının üstündən günlər ötdü-təhlükə sovuşdu mu?

İlham İsmayıl: “Əsas məsələ məxfiliyi gözləməkdir”

Ötən həftə Dövlət Təhlükəsizlik Xidməti (DTX) əməkdaşlarının terrorçulara qarşı keçirdikləri əməliyyatla bağlı yayılan xəbər ölkədə ciddi rezonans doğurdu. İki terrorçunun məhv edildiyi, birinin isə ələ keçirildiyi əməliyyatla bağlı müzakirələr gündəmdən düşmür.

Ekspertlər heyəcan təbili çalır, bu tipli təhlükələrin Azərbaycan üzərindən hələ də sovuşmadığını deyirlər. Hüquq-mühafizə orqanları üçün təhlükəsizlik ekspertlərindən uyarıcı açıqlamalar gəlməkdə davam edir. İŞİD-ə qarşı əməliyyatların genişləndiyi bir vaxtda Şimali Qafqaza, o cümlədən Azərbaycana terrorçuların gəlmə ehtimallarının artdığı vurğulanır. Eyni zamanda Azərbaycan kimi ərazi və əhali cəhətdən kiçik ölkələrdə belə təhlükələrin, yeni terrorçuların zərərsizləşdirilmələrinin çətin olmadığı qeyd olunur, böyük ölkələrə nisbətən.

Səbiq MTN polkovniki İlham İsmayıl hesab edir ki, ölkənin gücü ərazisi ilə öcülüdür: “Bu amil müəyyən qədər rol oynaya bilər. Amma kiçik ölkələr anlayış

şılə belə təhlükələrin qarşısını alınmasının asan olması kimi fikirlər doğru deyil. İsrail bizdən də kiçik dövlətdir. Amma çox güclü təhlükəsizlik orqanı var, hətta deyərdim ki, ən güclüdür. Amma zaman-zaman İsrailin ortasında da terror hadisələri baş verir. Əgər terror bir ölkəni hədəf alırsa, çalışırlar ki, gec və ya gec bunu həyata keçirsinlər. Terror təşkilatlarının belə xarakterik xüsusiyyətləri var. Ərazini fikirləşib arxayın olmaq lazım deyil. Bizim ərazimizdə də zaman-zaman ermənilər terror törədiblər”.

İ.İsmayıl bu tipli əməliyyatlarla bağlı ictimaiyyətlə geniş məlumat verilməsinə də münasibət bildirdi: “Nəzərə almaq lazımdır ki, zərərsizləşdirilən şəxslər böyük terror təşkilatları ilə bağlı adamlar olublar. Baş

verən hadisə, aparılan istintaq mətbuatda yayılsa, əks tərəf bundan yararlanıb bilər. Ona görə də burada məsələni gündəmdən çıxarmaqdan söhbət getmir. Əsas məsələ məxfiliyi gözləməkdir. Bu istiqamətdə əməliyyatın metodlarından əminəm ki, istifadə olunur. Hər dəfə bunu mətbuata çıxarmaq doğru deyil”.

□ Cavansir ABBASLI

Türkiyə Baş Qərargah rəisinin qəfil Moskva səfəri

Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargah rəisi, ordu generalı Hulusi Akar Rusiyaya səfər edib.

NTV xəbər verir ki, o, rusiyalı həmkarı, ordu generalı Valeri Gerasimovla görüşəcək.

Məlumatla görə, səfər çərçivəsində iki ölkə arasında hərbi əməkdaşlıq, habelə Suriyadakı vəziyyətin müzakirə ediləcəyi gözlənilir.

Qeyd edək ki, Rusiya Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargah rəisi, ordu generalı Valeri Gerasimov sentyabrın 15-də Türkiyəyə səfər etmişdi. (“Report”)

Dağıstan öz torpaqlarını azərbaycanlı fermerlərə təklif etdi

Dağıstan kənd təsərrüfatı məhsullarının yetiştirilməsi üçün azərbaycanlı sahibkarlara icarə əsasında torpaq verməyə hazırdır.

Bunu VII Azərbaycan-Rusiya regionlararası forumunda Dağıstan prezidenti Ramazan Abdulatipov deyib.

R.Abdulatipov bildirib: “Əgər azərbaycanlı sahibkarların Dərbənddə torpaq icarəyə götürərək kənd təsərrüfatı məhsulları yetişdirmək imkanı varsa, niyə də bu imkanlardan istifadə olunmasın?”

Dağıstan prezidenti bu üsulun kənd təsərrüfatı məhsullarının Azərbaycanda istehsal olunaraq Rusiyaya göndərilməsindən daha məqsəduyğun olacağını bildirib.

Qeyd edək ki, noyabrın 1-də Bakıda VII Azərbaycan-Rusiya regionlararası forumu işə başlayıb. Forum çərçivəsində iki ölkə arasında 12 sənəd imzalanıb.

Türkiyənin Azərbaycanda yeni hərbi attaşesi təyin olunub

Azərbaycanın müdafiə naziri, general-polkovnik Zakir Həsənov Türkiyənin ölkəmizə yeni təyin olunmuş fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Erkan Özoral ilə görüşüb.

Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən APA-ya verilən məlumata görə, səfiri ölkəmizdə diplomatik fəaliyyətə başlaması münasibətilə təbrik edən nazir ona Azərbaycanla Türkiyə arasında əməkdaşlığın genişləndirilməsi istiqamətində uğurlar arzulayıb.

Ölkəmizdə səfir kimi fəaliyyətə başlamasından məmnun olduğunu bildiren diplomat Azərbaycan-Türkiyə əlaqələrinin, xüsusilə hərbi sahədə əməkdaşlığın inkişafı üçün səylərini əsirgəməyəcəyini deyib.

Sonra türkiyəli diplomat ölkəsinin Azərbaycanda yeni təyin olunmuş hərbi attaşesi, briqada generalı Zafer Ocakı nazirə təqdim edib.

Hərbi attaşeni Azərbaycanda fəaliyyətə başlaması münasibətilə təbrik edən Müdafiə naziri ona ölkəmizin Silahlı Qüvvələri arasında əlaqələrin genişləndirilməsi istiqamətində gələcək fəaliyyətində uğurlar arzulayıb.

Görüşdə regiondakı hərbi-siyasi vəziyyət, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllinin bölgə üçün vacibliyi və digər məsələlər müzakirə olunub.

Bakıda yeni əczaçılıq zavodunun təməli qoyulacaq

Bakı şəhərinin Pirallahı Sənaye Parkında noyabrın 2-də Azərbaycan Investisiya Şirkəti və Rusiyanın “R-Farm” şirkətinin iştirakı ilə investisiya dəyəri 74 mln. ABŞ dolları olan əczaçılıq məhsullarının istehsalı zavodunun təməli qoyulacaq.

Bunu noyabrın 1-də Bakıda keçirilən VII Azərbaycan-Rusiya Regionlararası Forumunda Azərbaycanın iqtisadiyyat naziri Şahin Mustafayev deyib.

“Azərbaycanın “Karat Holding” şirkəti bu il Yessentuki şəhərində 25 mln. dollar dəyərində Sanatoriya-Kurort Mərkəzini istifadəyə verib. “Azersun Holding” Krasnodar vilayətində 8 mln. dollarlıq meyvə-tərəvəz konservlərinin istehsalı zavodu və 3 mln. dollar dəyərində çay fabrikinin tikib”, - nazir deyib.

O bildirib ki, bununla yanaşı, Azərbaycanda Rusiya kapitalı 600-ə yaxın şirkət fəaliyyət göstərir: “Karvan-L” şirkəti Kəbardin-Balkar Respublikasında “Stalprom” şirkətinin tikintisi və təchizatı, Dağıstanda isə təqribən 1,5 mln. dollar dəyərində “Anji” İdman Mərkəzinin tikintisi layihələrini reallaşdırıb. “Mətanət A” şirkəti isə Krasnodar vilayətində 33 mln. dollar dəyərində quru tikinti qanışıqları istehsalı zavodunun tikintisinə başlayıb”.

Silahlı Qüvvələrə Yardım Fonduna daxil olan vəsait açıqlanıb

Noyabrın 1-dək Silahlı Qüvvələrə Yardım Fonduna daxil olan vəsait açıqlanıb. APA-nın Müdafiə Nazirliyinin saytına istinadən verdiyi məlumata görə, Silahlı Qüvvələrə Yardım Fonduna 1 noyabr 2016-cı il tarixədək 77.501.135,23 AZN, 212.373,88 ABŞ dolları, 4793,69 Avro, 5000,0 rubl vəsait daxil olub.

Qeyd edək ki, Silahlı Qüvvələrə Yardım Fondu Azərbaycan prezidentinin 2002-ci il 17 avqust tarixli, 755 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilib.

Əli Həsənov Rusiya-Azərbaycan münasibətlərindən danışdı

“Rusiya-Azərbaycan regionlararası forumu iki ölkə münasibətləri üçün mühüm meydanıdır”.

APA-nın məlumatına görə, bunu Azərbaycan prezidentinin köməkçisi Əli Həsənov deyib.

O bildirib ki, hər il Azərbaycan-Rusiya regionlararası forumuna 500-dək nümayəndə qatılır.

“Bu foruma Rusiya əyalətlərindən, mərkəzi hökumətdən 250-dən çox nümayəndə qatılıb. İki ölkə münasibətlərinin geniş spektri, o cümlədən iqtisadiyyat, sənaye, kənd təsərrüfatı, humanitar sahədəki əlaqələr müzakirə olunacaq. Ötən forumdan bu vaxtdək görülmüş işlərlə bağlı hesabatyonumlu çıxışlar olacaq, qarşıdan gələn illər üçün təkliflər müzakirə ediləcək”, - deyərək vurğulayıb.

Ə. Həsənov qeyd edib ki, bu forum beynəlxalq və regional münasibətlərin indiki vəziyyətində çox aktualdır: “Forum iki ölkənin xalqlarının maraqlarına xidmət edir. Rusiya-Azərbaycan əlaqələri gündən-günə inkişaf edir. Bu əlaqələrin inkişafı iki ölkə prezidentinin diqqət mərkəzindədir”.

“Atrabank”ın əməkdaşlarına hökm oxundu

Noyabrın 1-də Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə “Atrabank”ın “Xəzər” filialının vəzifəli şəxslərinin cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi yekunlaşıb.

Virtualaz.org saytının xəbərinə görə, prosesə hakim Əlvəddin Abbasov sədrlik edib. Prosesdə hökm oxunub. Hökmə görə, təqsirləndirilən İntiqam Fərəcov, Tural Mərdanov, Natiq Adıgözəlov və Vüqar Əliyevin hər birinə 3 il sınaq müddəti olmaqla şərti cəza təyin edilib.

Qeyd edək ki, “Atrabank”ın “Xəzər filialının əməkdaşları bankdan yarım milyon manatdan çox krediti mənimləməkdə ittiham olunurlar. İttihamla görə, bank əməkdaşları digərləri ilə birlikdə 150-yə yaxın istifadəyə yarasız avtomobili sənədləşdirərək bankdan külli miqdarda pul çıxarmağa müvəffəq olublar.

Təqsirləndirilən şəxslər - İntiqam Fərəcov, Tural Mərdanov, Natiq Adıgözəlov və Vüqar Əliyev Cinayət Məcəlləsinin 178.3.2, 179.3.2, 308.1 və 313-cü maddələri ilə təqsirli bilinirlər. Onların barəsində başqa yerə getməkəmə iltizam tədbiri seçilib.

İstintaqla müəyyən edilib ki, Fuad Mahmudov 2010-2011-ci illərdə fərdi qaydada avtomobil alqı-satqısı ilə məşğul olarkən özünə əmlakını ələ keçirmək məqsədilə “Atrabank” ASC-nin “Xəzər” filialında qeyri-rəsmi qaydada avtomobil kreditlərinin verilməsində vasitəçilik edən Zaur Ədilov və digərləri ilə cinayət əlaqəsinə girib. Onlar həmin filialda əsasən maddi imkanları aşağı səviyyədə olan, tufeyli həyat tərzi keçirən, az məbləğdə pulun müqabilində sənədi imzalamağa razılaraq şəxslərin adına tərtib edilmiş müvafiq xəzinə-məxaric orqanlarında göstərilən külli miqdarda pul vəsaitinin bankın xəzinəsindən çıxarmağa nail olmaqla dələduzluq ediblər.

Bugünlərdə internet saytlarda Hacı İbrahim Nehrəmli-nin qalmaqallı müsahibəsi dərc olunub. Müsahibədə tanınmış iş adamı geyimlərini aldığı dünyaca məşhur firmaların adını çəkir. Bu müsahibə sosial şəbəkələrdə onun qınaq obyektinə çevrilməsinə səbəb olub. Bununla bağlı "Yeni Müsavat" a danışam Hacı İbrahim Nehrəmli belə bir müsahibə vermədiyini, onun adından yalan yazıldığını deyib.

- İbrahim bəy, bugünlərdə sizin adınızdan bir müsahibə yayıldı və orada geyimlərlə bağlı dedikləriniz diqqət çəldi. Bizim üçün maraqlıdır, Hacı İbrahim həqiqətənmi belə bir müsahibə verib və o sözləri deyib?

- Əslində heç mənim o müsahibədən xəbərim yoxdur. Onu haradansa götürüblər, o geyimləri də yazıblar. Mən iki ilə yaxındır xaricə getməmişəm, ölkədən çıxışma qadağa qoyulub. Xaricə getməmişəmsə, o brend paltarları haradan və necə almışam?

Mən həmin saytın rəhbərliyi ilə əlaqə saxladım, onlar bu materialı "New York Times" qəzetində çıxmış müsahibəmdən götürüb, hazırlayıblar. Yeni formada veriblər.

("Yeni Müsavat" qəzeti də sözügedən saytın rəhbərliyi ilə məsələni dəqiqləşdirib. Onlar da Hacı İbrahim Nehrəmli-nin dediklərini təsdiqlədilər).

- Orada firma adları çəkilir ki, siz o firmalardan geyinirsiniz. Hansısa iş adamının zövqlə geyinməsi qəbahətdirmi? Bu yanaşmaya münasibətiniz necədir?

- Ölkəmizdə tekstil sənayesi inkişaf etmədiyindən, Azərbaycanda hamı xarici firmadan geyinir. Hamı kimi mən də hansısa firmadan geyinirəm. 20 il bundan əvvəl geyindiyim firmaların məhsullarından bu gün də istifadə edirəm. Burada heç bir qəbahət görmürəm. Hər kəs ürəyi necə istə-

"Mən o cür müsahibə verməmişəm"

Hacı İbrahim Nehrəmli: "Məmur deyiləm ki, desinlər, geyindiği paltarları, sürdüyü maşını, yaşadığı evi hansı pulla alıb"

"Jurnalistlər üçün ən əl çatan iş adamıyam. Ona görə də müxbirlər, redaktorlar gərək mənimlə bağlı ehtiyatlı olsunlar"

dan özümə paltar da alacam, ayaqqabı da, avtomobil də. Bütün dünyada iş adamlarının, milyonçuların həyatı bahalı olur. Cəmiyyətdə buna normal yanaşılır. O cümlədən də mən qazandığım vəsaitə uyğun yaşayıram. Azərbaycanın ilk rəsmi biznesmenlərindənəm. Daximada yaşayası deyiləm ki? Yaxud ucuz paltar geyinməyəcəm ki?

- Bəlkə bu, sizin həddindən artıq məşhur olmağınızla bağlıdır?

yox! Bilirsiniz ki, biz ailə olaraq hər zaman Əliyev siyasətinə xidmət etmişik. Bu gün mən də, qardaşlarım da bu siyasətə xidmət edirik. Biz, ümumiyyətlə, müxalifətdə olmamışıq. Bizim kəndimizdən, Nehrəmdən müxalifətçi çıxmayıb. Əminlik ki, bu gün də, sabah da olmayacaq.

- Hacı, müxalifətçi olmaq pisdirmi? Düzdür, Azərbaycanda müxalifətdə olmaq o deməkdir ki, pulun olmayacaq, məhrumiyətlərlə üzlə-

- Yox, mən heç vaxt jurnalistləri məhkəməyə verməmişəm, yəqin indən sonra da onlarla münasibətimi məhkəmələrdə aydınlaşdırmayacam. Orada bəzi şirkətlərin, brendlərin adlarını səhv yazıblar. Mən müsahibə versəydim, həmin brendlərin adlarını düz deyərdim. Bu da məntiqlə o deməkdir ki, mənim adımdan yayılan müsahibənin Hacı İbrahim Nehrəmliyə heç bir aidiyyəti yoxdur.

Yazıblar ki, guya firmalar Hacı İbrahimə paltar saxlayırlar, o da gedib götürür, özü də xaricdə. Bu məlumatlar yalan olduğuna görə mən narahat oldum. Ölkədən çıxma bilmirəmsə, xaricdən necə paltar ala bilərəm?!

- Hacı, "Xəzər adaları"nda vəziyyət necədir?

- "Xəzər adaları" çox gözəl proyektidir. Mən bu proyektə başlamışam və bunun davamını da gətirəcəyəm. Buna görə mənə böyük dəstək lazımdır, o dəstək yoxdur. Ancaq böyük marağ var. Bu ayın 15-nə qədər bir çox insanları qəbul edəcəyəm. "Xəzər adaları"na yatırım qoymaq istəyənlər var. İlk müqavilələri razılaşmışıq. Düşünürəm ki, ayın sonuna qədər konkret məsələlər belli olacaq. Yeni ildən xarici investorlarla birgə orada tikintiyə başlayacağıq.

- Sizin layihənlə bağlı ABŞ, İngiltərə, Türkiyə, Rusiya mətbuatında, telekanallarında yazılar, verilişlər gəldi. Ərəb ölkələrində də sizinlə bağlı məlumatlar yayıldı. Bəs indi necə, xarici jurnalistlər "Xəzər adaları"nın taleyi ilə bağlı zəng edib soruşurlarmı?

- Açıq deyim ki, zəng edirlər. Lakin mən özüm müsahibə verməkdən qaçırım, çox müsahibə vermərəm. İstəyirəm işlər sürətlənsin, sonra məlumat getsin. Dünya mediasında yayılmasın ki, "Xəzər adaları"nda işlər dayanıb. Bu, məşhur proyektə, bütün dünyada sorağı yayılıb, bu gün də gəlmək istəyənlər var. Mən nə qədər investor qəbul etmişəm. İnternetdə mənimlə bağlı yayılan məlumatlar ki var, "tutuldu", "ölkədən çıxışına qadağa qoyuldu" və sair, bunlar insanların qıcıqlandırır. Ancaq düşünürəm ki, hər şey qaydasına düşəcək.

□ Məğrur MƏRD

Binəli bəy düzmü dedi?

Zahid SƏFƏROĞLU
zsafaroglu@gmail.com

Türkiyə növbəti, taleyüklü bir siyasi dönəmərəfəsindədir. Hakim AK partiya yaxın günlərdə ölkədə prezident üsul-idarəsinə keçidi nəzərdə tutan konstitusiyaya dəyişiklikləri layihəsini parlamentə təqdim edəcək. Layihə təsdiqlənsə, ölkə səsvərməyə gedəcək və həmin səsvərmədən sonra böyük ehtimalla, Türkiyənin 1-ci şəxsi baş nazir deyil, artıq prezident olacaq.

Doğrudur, indinin özündə də prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan, faktiki, ölkədə həlledici söz və nüfuz sahibidir, lakin mövcud konstitusiyaya əsasən, baş nazir Binəli Yıldırımın vəzifə səlahiyyətləri ondan xeyli üstündür...

Bəllidir ki, müxalif siyasi kəsimin məsələyə münasibəti birmənalı deyil. O sırada Cümhuriyyət Xalq Partiyasının (CHP) sədri Kamal Kılıçdaroğlu prezident üsul-idarəsinin tətbiqindən sonra Türkiyənin bölünəcəyi ilə bağlı bir neçə dəfə bəyanat səsləndirib. Həkimyyət yetkililəri isə bu narahatlığı bölüşmür.

Məsələn, baş nazir Binəli Yıldırım iki gün öncə bildirdi ki, əksinə, prezident üsul-idarəsinə keçilməzsə, Türkiyənin bölünmə riski yarana bilər. Onun qənaətinə, Türkiyədə prezident üsul-idarəsində ölkənin unitarlığı qorunacaq, çünki "Unitar dövlətlərdə də prezident üsul-idarəsi var".

Təbii ki, həm Kılıçdaroğlu və partiyası, həm də Yıldırım və AKP ölkənin bütünlüyünün tərəfdarıdır. Xəbərdarlığa və əks-xəbərdarlığa gəlincə isə, həqiqət yəqin ki, haradansa "qızıl orta"dan keçir. Birinci ona görə ki, onların ikisi də siyasətçidir və öz partiyalarının mövqeyindən çıxış edir. İkincisi isə dünya praktikasında parlamentli üsul-idarənin də, prezidentli idarəçiliyin də çox uğurlu nümunələri var.

Misal üçün, Almaniyada ölkənin əsas şəxsi prezident yox, hökumət başçısı - kanslerdir. Qərbin (burada "qərb" coğrafi yox, geosiyasi və ideoloji anlamda işlənilir) başqa nüfuzlu dövləti olan İsraildə də baş nazir ölkənin 1-ci şəxsidir. Böyük Britaniya, Kanada da elə. Həmçinin ABŞ, Fransa kimi prezident üsul-idarəli qüdrətli dövlətlər var.

Demək, önəmli forma yox, mahiyyətdir. Yəni idarəçilik sisteminin nə dərəcədə işlək, effektiv olmasıdır. Bu da asılıdır ölkədə demokratik institutların, o sırada vətəndaş təşkilatlarının və ictimai şəffaflığın nə dərəcədə təmin edilməsindən, məhkəmələrin nə dərəcədə müstəqil olmasından, topluma vaxtaşırı öz iradəsini demokratik yolla ortaya qoymağa şərait yaradılmasından.

Ən ümdəsi də elə budur - xalqın azad və ədalətli seçkilər yolu ilə, seçki təmsilçiliyi ilə dövlət idarəçiliyində yaxından iştirakı təmin olunsun, dövlətin daxili və xarici siyasətində həmişə çoxluğun iradəsi görünsün. Bunlar olacağına, dövlətin bütünlüyü üçün başqa bir vəşkeçilməz şərt sayılan cəmiyyətin bütünlüyü də təmin ediləcək.

Olmayacağına, yerdə qalanların hamısı boş şeydir, ikinci, üçüncü, beşinci dərəcəlidir. Zira, zəif millət - güclü dövlət olmur. Dövləti güclü edən millətin gücüdür, millətin özünü buxovda yox, azad hiss etməsidir. Buna əyani sübut kimi indinin özündə kağız üzərində prezidentli və ya parlamentli idarəçiliyə malik olsa da, gerçəkdə avtoritarizmin hakim olduğu və geridə qalmış ölkələrin durumunu göstərmək yetər...

Yəni kimin idarəçiliyi önəmli deyil, önəmli - necə idarəçilikdir. İstənilən gözəl ideyanı korrumpasiyaya nə var ki? Pis dərziyə ən yaxşı, ən keyfiyyətli parçanı da versən, sonucda keyfiyyətsiz paltar alacağına. Əksinə, bacarıqlı dərzi zəif materialdan belə, uzunömürlü və yaraşlıq kostyum hazırlaya bilər. Yəni əsas odur ki, Türkiyənin "baş dərzi" bacarıqlı, savadlı və peşəkər olsun.

"Qəzetçilər məşhur adamlardan yazanda daha çox oxucu qazanırlar. Oxucu da məşhur adamlar barədə məqalələr tələb edir. Mənim personam jurnalistlərlə oxucu arasında ortaq məxrəc yaradır"

yirə, zövqlə geyinməyi bacarmalıdır. İstər bahalı firma, istər ucuzlu, fərq etməz. Mənim geyimim reklamların mövzusu olmamalıdır.

- Bəs bu təpkinin, sosial şəbəkələrdə və saytlarda sizin şəxsinizə ünvanlanan tənqidin səbəbi nədir?

- Görünür, ortada qərəz və sifariş var. Yoxsa mənim vermədiyim müsahibə niyə bu qədər səs-küy yaratsın?! Mən məmur deyiləm ki, xalq desin ki, əynindəki geyimi, sürdüyü maşını, yaşadığı evi hansı pulla alıb? Mən az qala 30 ildir ki, bizneslə məşğulam. Qazandığım pullar-

- Bu amil də rol oynayır. Bilirsiniz, qəzetçilər məşhur adamlardan yazanda daha çox oxucu qazanırlar. Oxucu da məşhur adamlar barədə məqalələr tələb edir. Mənim personam jurnalistlərlə oxucu arasında ortaq məxrəc yaradır. Ona görə də bəzən bu cür anlaşılmazlıqlar yaranır. Mən jurnalistlər üçün əl çatan iş adamıyam. Fərq qoymadan istənilən mətbuat orqanına danışırım. Ona görə də gərək jurnalistlər, sayt və qəzet redaktorları bunu nəzərə alsınlar. Mən də bəzilərini kimi mediadan qaçsam, yaxşı olar? Əlbəttə

şəxscənsən. Ancaq müxalifət də lazımdır.

- Mən demirəm ki, müxalifətdə olmaq pisdir. Xeyr, xahiş edirəm sözümlü təhrif etməyəsiz. Sözümlü canı odur ki, bizim tutduğumuz yoldur. 90-cı illərdən bu yana Heydər Əliyevin siyasətini dəstəkləmişik. İndi də prezident İlham Əliyevin siyasətini dəstəkləyirik.

- Adınızdan yalandan yazıldığını iddia etdiyiniz müsahibəyə görə hansısa jurnalisti, saytı məhkəməyə vermək fikriniz varmı?

31 dekabrda əfv sərəncamı gözlənilir

"31 dekabr Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günündə əfv sərəncamının verəcəyi istisna edilmir. Hər il olduğu kimi, bu ilin sonunda da cənab prezident tərəfindən əfv sərəncamının imzalanması gözlənilir".

Bu sözləri modern.az-a açıqlamasında Prezident yanında Əfv Komissiyasının üzvü, hüquqşünas Əliməmməd Nuriyev

deyib.

Komissiya üzvü bildirib ki, ölkə başçısının bu il də öz səlahiyyətlərindən istifadə edərək

bir qrup məhkumu sevindirəcəyi istisna deyil.

"Bir qayda olaraq Azərbaycan prezidenti öz müstəsna səlahiyyətlərindən istifadə edərək, əfv sərəncamları imzalayır. Bu qərarların verilməsi cənab prezidentin səlahiyyətinə aid olduğu

üçün növbəti əfv sərəncamının neçə nəfərə şamil olunacağı haqda danışa bilmərəm. İndiyə qədərki praktikada hər il bir qayda olaraq 31 dekabr günü əfv sərəncamları olub və yüzlərlə məhkum öz ailələrinə qovuşub.

Əfv məsələləri üzrə komissiyanın katibliyində işlər gedir və daxil olan müraciətlər çeşidlənərək öyrənilir, müvafiq arayışlar hazırlanır"-deyər Əliməmməd Nuriyev bildirib.

Biz Seymur Verdizadəni tanıyanda sırası jurnalist idi. Köşələri, müsahibələri ilə çap mediasında yer alan vicdanlı həmkarımız. Amma Xoşqədəm Hidayətzadənin "Səni axtarıram"ın eksperti olandan sonra bir anda parladi, məşhurlaşdı.

Yolda görənlər saxlayıb dərdini danışdılar, toyda-nişanda yuxarı başda yer göstərdilər. Efirin möcüzəsi - doğmaca anam belə illər öncə onunla birgə çalışdığını öyrənib, mənə "ulduzun tanışı" münasibəti göstərəndə, onun kimliyi ilə bağlı sorğu-suala tutanda televiziyanın sehrini bir daha qəbullandım.

Seymuru redaksiyaya dəvət edib, televiziya və çap mediası arasında keçən fəaliyyətdən danışdıq. Bu günə qədər çoxlarının bildiyi, amma səsləndirməkdən çəkiniyi gerçəkləri anlatdı....

- Seymur bəy, neçə vaxtda efirdə yoxsuz. Tamaşaçılar son bir neçə ildə sizi verilişlərin, xüsusən də Xoşqədəm xanımın verilişində eksperti olaraq görməyə öyrəmişdi... Nədir bu ortadan qeyd olmasının sirri?

- Mən də ilk olaraq sizə bir açıqlama verim. Xoşqədəm xanımla aramız dəyib. Belə demək mümkünsə, Xoşqədəm xanım mənəndən inciyib. O hesab edir ki, ötən il ANS-də onun müəllifi olduğu "Sən tək deyilsən" və "Səni axtarıram" verilişləri bağlananda onu yetərincə müdafiə etməmişəm. Hansı ki, həmin vaxt mən sizin qəzetinizə, o cümlədən başqa bir saytda bu verilişin əhəmiyyəti barədə geniş açıqlamalar vermişdim. Qafqazinfo.az saytında "Yenə Amaçının ümidinə qaldıq" adlı köşə yazısı yazmışdım. Amma Xoşqədəm xanım bunu yetərli hesab etmədi. ANS-də növbəti verilişini başlayanda da məni bir müddət verilişə dəvət etdilər. Daha sonra verilişin prodüseri məni dəvət elədi. O zaman da mən Xoşqədəm xanımdan incik olduğum üçün dəvəti qəbul edib getmədim. Beləcə, arada bir soyuqluq yarandı. Mən Xoşqədəm xanımın verilişi ilə paralel olaraq Xəzər TV-də Zümrüd xanımın müəllifi olduğu "Yeri gəlmişkən" verilişində də ekspert idim. Hər həftə o verilişə də çıxırdım. Amma növbəti yayım mövsümündə Zümrüd xanımın da verilişi qapandı. Və nəticə etibarilə mən televiziyanı uzaq düşdüm. Keçən dəfə Xoşqədəm xanımın verilişi bağlananda da demişdim ki, mənim o verilişdə iştirakım davamlı ola bilməz, mən televiziya jurnalisti deyiləm. Mənim işim yazmaq, danışmaqdır. Hazırda bir neçə layihədə də rəhbər vəzifədə olduğuma görə efirlərə can atmıram. Mənə elə gəlir ki, efirdə öz sözümü demişəm.

- Efirdə fəal olana qədər də siz yazırdınız, aktiv jurnalistika ilə məşğul idiniz, amma demək olar ki, tanınmırdınız. Verilişlərə çıxandan sonra isə bir anda populyarlaşdınız, yolda-izdə, toyda... insanlar sizə yazınılaşırlar, dərdini deyir, təşəkkür edir... Demək, sizin həyatınız da "efirə qədər" və "efirdən sonra" bölümlərinə ayrılıb...

- Deməzdim ki, məni təkəfifir məşhurlaşdırdı. Mən kölgədə qalan jurnalist olsaydım, məni heç efirə dəvət etməzdilər. Çox tanındığıma, mövqeyim ol-

"Xoşqədəm xanımla aramız dəyib, efirə çıxıram..." - Seymur Verdizadə danışdı

Tanınmış jurnalist Seymur Verdizadə: "Efirdə olduğuma görə mənə heç vaxt qonorar ödənilməyib"; "Psixoloqlar, vəkillər efirə çıxmaq üçün pul ödəyirlər"

"Əgər Kəmaləddin Heydərrov, Ziya Məmmədov və Rövnəq Abdullayev bilsələr ki, onları tənqid etdiyim yazıya görə 5 manat qonorar alıram, ürəklərini tutarlar"

duğuna görə dəvət olundum... Amma mənim daha geniş auditoriyada tanınmağım "Səni axtarıram" verilişinin böyük rolu oldu. Fürsətdən istifadə edib deməliyəm ki, bu verilişin Azərbaycan cəmiyyətinə heç bir ziyarı olmadı. Xoşqədəm xanım xeyirxah bir əməllə məşğul idi. İndi aramızda soyuq küləklər olsa da, onun əməyini yerə vura bilmərəm. Amma küçədə, ictimai nəqliyyatda, bazarda insanlar yaxınlaşıb məni o verilişə görə tanıdıqlarını deyəndə xoşhal olmurdum. Hesab edirəm ki, mənə yazılanma, prinsiplim mövqeyimə görə hörmət edilmişdir.

- Qərribə də bir missiyanız vardı - insanların həyatını təhlil etmək, məsləhət vermək... Narahat deyildiz? Xüsusən də bunu, başqalarının həyatına detallı müdaxilə kimi qəbul ediləcəyi ehtimalını nəzərə alanda....

- Biz öz ayağı ilə ora gələnlər, öz taleyini ictimai müzakirəyə təqdim edən insanlarla bağlı danışırıq. Adam çıxıb gəlirdi canlı efirə və deyirdi ki, həyat yoldaşım evdən qaçıb, mən nə etməliyəm? Bizim də hərəməz öz məntiqimizə uyğun olaraq cavab verirdik. Mən hesab edirəm ki, biz təkəfifir övladlarımızın tərbiyə olunması ilə məşğul olmamalıyıq. Biz həm də qonşunun uşağının da tərbiyəli və savadlı olmasına çalışmalıyıq. Bizim uşağımız nə qədər ağıllı olsa da, qonşunun uşağının xuliqan, pozğun olması bizim övladımızı pis yola çəkə bilər. Ya da əksinə... Ona görə də hesab

edirəm ki, evdən qaçan qız, nar-komaniyaya qoşulan gənc... təkəfifir ailənin yox, cəmiyyətin problemdir. Ona görə də heç bir adam deyə bilməz ki, yaxşı edib uşağımı atmışam. Çünki onun atdığı uşaq gələcəkdə oğru olanda gedib onun Rusiyadakı evini yox, mənim burdakı evimi qarət edəcək. Etiraf edirəm ki, efirdəki fəaliyyətim müsbət qarşılanırdı, çünki qərəzli deyildim. Orda hansısa ekspert nəyisə deməyə ehtiyatlanırdı. Çünki gəlmi ilə arasının pozulacağından qorxurdu, ya da qudasına xoş gəlməz deyə sözünü uduurdu. Amma mənim övladlarım azyaşlı olduğu üçün kürekən, quda, gəlinim olmadığı üçün (gülür) fikirlərimi söyləməkdə daha azad idim. Kişilərdən bəzən məzəmmət alırdım. İctimai fikri təmsil edən dostlarım da düşündürdülər ki, mən efirdə qadınları daha çox müdafiə edirəm. Qadınlardan isə hər zaman özümə qarşı məhəbbət və diqqət görmüşəm. Onlar da hər zaman məni özlərinin qızğın müdafiəçisi kimi qəbul edirlər.

- Eksperti olduğunuz verilişdə daha çox ağıllama janrı vardı, ağlayan insanlar çox idi...

- Biz insan taleyini müzakirə edirdik. Mən o verilişdə heç bir dəfə də olsun ağlamamışam. Ağlayanlara acımamışam, ağlayanların göz yaşını da silməmişəm. Əksinə, ağlayanlara qarşı daha aqressiv olmuşam...

- Niyə? Bu, sərt olmadımı?

- İnsan bir ovuc göz yaşını öz mənfur əməlinə bəraət qazandırmamalıdır. 20 il atasız-anasız qalan uşaq anasının

zəncin nədir? Hər zaman zarafatla deyirdim ki, evvəllər hər verilişin sonunda bizə "çox sağ ol" deyirdilər. Amma indi hər verilişin sonunda dava düşdüğü üçün heç "sağ ol" deyən də olmur (gülür). Təəssüf ki, Azərbaycan teleməkanında ekspertlərə pul ödənilmir. Sizə bir sirr açım, Azərbaycanda bir çox insanlar efirə çıxmaq üçün verilişin aparıcısına və telekanal rəhbərlərinə qeyri-leqal ödəmələr edirlər. Vəkillər, psixoloqlar bu məsələdə öndə gedirlər. Mən umurdum ki, verilişə çıxdığıma görə mənə qonorar verilməlidir. Amma sonra gördüm ki, mənim sağımda-solumda oturan adamlar pul ödəyib gəlirlər. Söhbət birbaşa Xoşqədəm Hi-

saat belə ac qalmasına razı ola bilmərəm.

- Bəzən görürsən ki, şəxsi həyatı bərbad vəziyyətdə olan biri ekspert kimi ağıl verir, yol göstərir...

- Dostların dəfələrlə irad bildiriblər ki, bu verilişlərə çıxmayıam. Mən də bir dəfə bu verilişə çıxmadım. Nə oldu, bilirsizmi? Mənim yerimə Rəqsanəni çıxartdılar. Ona görə də çalışıram bütün dəvətlərə gedim. Çünki inanıram ki, səviyyəmə, hadisələrə yanaşmam Rəqsanəninkindən daha yüksəkdir və cəmiyyətə ondan artıq fayda verə bilərəm.

- Hərdən sərt köşələriniz də olur...

- Bəli, mən efirdə ancaq məişət mövzularından danışsam

"Veriliş boyu ağlayanlara acımamışam, ağlayanların göz yaşını da silməmişəm. Əksinə, ağlayanlara qarşı daha aqressiv olmuşam"

axıtdığı bir damcı göz yaşına görə onu bağışlamamalıdır. 20 illik əzab-əziyyətinin bədəli bir ovuc göz yaşını olmamalıdır. Bizim xalq sentimentaldir və onda ağlayanlara qarşı dərhal mərhəmət hissi yaranır. Mən orda ağlayan insanı tənqid edəndən sonra insanlar qınayırdılar ki, ağlayanı niyə sındırırsan? Halbuki həmin ağlayan kiçik uşağı və ərinə bir damın altında qoyub, qonşudakı evli adama qoşulub gedib, 20 ildən sonra isə bir neçə damcı göz yaşını problemlə həll etmək istəyir. Əgər biz bu gün valideynini, övladını atan insanlara qarşı aqressiv olmasaq, bir müddət sonra Azərbaycanda bunu etmək adı hala çevriləcək.

- Bayaqqad bir neçə dəfə ictimai nəqliyyatdan istifadə etdiyinizi təkrarladız. 20 ilin jurnalistisiz. Bundan başqa da insanlarda elə təəssürat var ki, hər gün efirə çıxmaq ciddi qonorar almaq deməkdir. (Gülərək), düzdü, başqasının pulunu saymazlar, amma ekspert olaraq qonorar qazanırdınız?

- Mənim qohumlarım, dostlarım soruşurlar ki, orda qa-

da, mətbuatda hər zaman cəmiyyəti narahat edən mövzularda köşələrlə çıxış etmişəm. Bu günə qədər nazirlərin, yüksək çinli məmurların əleyhinə mindən artıq yazı yazmışam. Mövzu seçimində heç vaxt çətinlik çəkmirəm. 6-7 il həftəlik "Reyting" qəzetində yazmışam. Bu qəzet ölkənin ən populyar həftəlik qəzeti olsa da, olduqca məhdud büdcəsi var idi. Hər ay Kəmaləddin Heydərrovun, Ziya Məmmədovun, Rövnəq Abdullayevin əleyhinə yazılar yazırdım. Yazdığım hər yazıya görə 5 manat qonorar alırdım. Dostlara zarafatla deyirdim ki, əgər Kəmaləddin Heydərrov, Ziya Məmmədov və Rövnəq Abdullayev bilsələr ki, onları tənqid etdiyim yazıya görə 5 manat qonorar alıram, ürəkləri tutar (gülür).

- Efirə çıxmanın hansı üstünlüyünü yaşamırsınız? Qonaqlılar, maddi yardımlar, tanınmış adamlara müraciət etmə imkanları...

- Mən efirin üstünlüklərindən heç vaxt istifadə etməmişəm. Dostlarımla qonaqlıqlarında olmuşam. Dezavantajı da o olub ki, insanlar yolda-izdə görəndə yardım üçün müraciət ediblər. Hətta insanlar mənə yaxınlaşıb, övladlarını FHN-də, Nəqliyyat Nazirliyində işə düzəltməyimi istəyirlər. Onlar hesab edirlər ki, mən ömrümdə üzübüz gəlmədiyim Ziya Məmmədova və ya Kəmaləddin Heydərova onun övladı üçün müraciət etsəm, dərhal həll olunacaq. Həmin insanları bunun belə olmadığına inandırmaq üçün xeyli vaxt və enerjimi sərf edirəm. Mən də, cığallıq belə olsa, bunun heyfini, dərhal həmin nazirlərdən sərt tənqid yazıram ki, əgər siz yerinizdə olsaydıңыз, bu gün insanlar yardım üçün mənə yox, sizə müraciət edərdilər. (Gülərək), mənim də bu prosesdən qazancım bir köşənin qonorarı olur.

□ Sevinc TELMANQIZI
Foto: Məhəmməd TÜRKMƏN

Noyabrın 4-də Bakı Apelyasiya Məhkəməsinə həbsdəki ömürlük "OMON"çu məbuslar-Elçin Əmiraslanov, Səfa Poladov və Arif Kazımovun şikayəti üzrə məhkəmə prosesi olacaq. 21 ildir həbsdə olan üç ömürlük məbusun bu dəfə azadlığa buraxılacağına ümidlər çoxdur. Respublika "OMON"un əfsanəvi komandiri Nizami Şahmuradovla bu və ya digər məsələlərlə bağlı söhbət etdik.

- Nizami bəy, artıq "OMON" hadisələrinin 22 ilinin tamam olmasına az qaldı. Bu illərin böyük qismini gizlənməklə, 4 ilini isə həbsdə keçirdiniz. İndi həyatınız necə keçir?

- Əvvəllər 2011-ci ildə azadlığa çıxdım. Hazırda nə işim, nə veteran sənədim, nə də pensiyam var. Hamısından məhrum olmuş adamam. Üzüme durdular ki, müharibədə iştirak etməmişəm. Amma bununla belə, əsas problemimiz həbsdə qalmaq olub. 1995-ci ildən sonra həbsdə olanlardan azadlığa çıxanlar da, orada rəhmətə gedənlər də, eləcə də azad olunduqdan sonra ölkəni tərk edənlər də oldu. Bizim uşaqların çoxu 18 yaşında əsgərliyə gedərkən "OMON" a qoşulanlar idi. Onların çoxunun sənədləri belə yox idi. Müharibədə iştirak edəndən sonra onların bir hissəsi mart hadisələrində həbs olundular. Çoxları sağlamlıqlarını itirdi. Əksər "OMON"-çular hazırda işsizdirlər. Bizim içərimizdən informasiya toplayıb özümüzlə qarşı da istifadə etdilər. Guya "OMON"çuların vəziyyəti yaxşıdır. Respublika "OMON"un komandiri olaraq, vaxtilə tabeliyimdə olan şəxslərdən veteranlıqla bağlı 40 manat yardım alanlar var. Amma mən ondan da məhrum olmuşam.

Mənə deyirlər ki, arxiv sənədlərində sizin döyüşdə iştirakınız barədə sənəd yoxdur. Halbuki 2013-cü ildə müraciətim əsasında arxiv sənədlərində döyüşlərdə olduğum göstərildi. Bu problemləri daim qaldırmaq istəyirik. Bu şəxslərin səhətləri ağırdır. Vaxtilə müharibədə yaralanmış adamlardır. Artıq döyüş qabiliyyətlərini də itiriblər. Azadlığa çıxan "OMON"çulardan cinayət törədən yoxdur. Həbsdən çıxanların çoxu ya ölkədədir, ya da xaricdədir. Ölkədə olanlar ailə üzvlərinin, yaxınlarının köməyi ilə dolanırlar. Ailəmdə yalnız oğlum işləyir, həyat yoldaşım I qrup əlildir. Hamımız oğlumuzun 300 manat maaşı ilə dolanıyıq. Heç yerdə işləməyimiz imkan verilmir. Dövlət işini başa düşdük, özəl şirkətlər belə iş vermir. Üç məbusumuzun azadlığı Avropa Şurası da tələb edib. Elçin Əmiraslanov "OMON" a gəlməmişdən əvvəl də Qazaxda ad çıxarmış şəxslərdən olub. Elçinin orada göstərdiyi şücaətləri zamanında rus mətbuatı yazıb. Onun ətrafına xeyli insan yığılmışdı. Biz onları "OMON" a dəvət edib, Qazaxda şəxsi heyət yaratdıq. Əksər bölgələrdə şəxsi heyətimiz var idi. Elçin Əmiraslanov o zaman nekinə Qazaxda döyüşdü, sonra Gədəbəyin Başkəndinin alınmasında iştirak etdi, kəndin boşaldılmasında böyük rolu oldu. Dövlət səviyyəsində ona verilən əlverişlər var ki, hələ də dövlət sirri olduğu üçün biz onu açıqlaya bilmirik. Elçin ermənilərə elə dağ çəkib ki, uzun illər bunun altını çəkiblər. Digər bölgələrdə də gedən döyüşlərdə

iştirak edib. Bir gündə iki yüksəklik götürən oğlandır. Gecə yatmayıb ermənilərin səngərinin arxasına keçsən, onları səngərdən çıxarıb qova-qova ikinci səngəri də boşaldasan. Bunlar ağlasığmayan qəhrəmanlıqdır. O cür insanın həbsdə cürümsəsi, sadəcə, düşməni sevindirir. Biz bir neçə adamıq ki, adımız ermənilərin qara siyahısında olub, öldürülməmiş üçün rəhmətlik Rövşən Cavadov da daxil olmaqla, pul mükafatı qoyulub. İstəmirik

ki, ermənilər sevinir ki, bunlarda belə şəxslər həbsdədir, yaxud da onların türmədə olmalarını istəmirik. Onsuz da səhətləri baxımından vəziyyətləri ağırdır. Azadlığa çıxsalar, nə edəcəklər? Amma onlar elə insanlardır ki, son nəfəslərinə qədər yenə bu torpaqlar uğrunda canlarını verməyə hazırdırlar. Elçinin başının yarısı plastmasdır. Amma o, həmin vəziyyətdə döyüşürdü. Onun haqqında "Elçinin şücaəti" adlı dastan da var. Əfv

sərəncamı verilsə, heç olmasa bu üç məbusumuz azad olunar. Biz zamanında indi bizdə olan çox yerləri ermənilərdən almışdıq, hətta ermənilərdən aldığımız, amma hazırda ermənilərdə olan ərazilər də var. Salatın Əsgərovanın kəndini azad etmişik, onu öldürənləri biz əsir götürmüşük. Bizim adımız çəkiləndə ermənilər qorxudan nə edəcəklərini bilmirdilər. Bizim o vaxt döyüşlərdə sağ-solumuzdan ordunu çıxardılar, amma bizə yaxınlaşmırdı-

gəcəsi bu hadisə baş verəndə mənə camaat oradan çıxardı. Əksər uşaqlarımızı həbs etmişdilər. Bazada 17-18 nəfər qalmışdıq. Camaat bazaya hücum çəkib, bizi oradan çıxardılar. Ondan sonra 12 il 7 ay Bakı şəhərində qaçaq oldum. 2007-ci il oktyabrın 22-də anam rəhmətə getdi. Həmin gün anamı torpağa tapşırıb MTN-ə təslim oldum. Özüm zəng etdim, sonra həbs olundum. MTN rəhbərliyi şokda idi. Məndən soruşdular ki, hansı ölkədə gizləndiyim barədə məlumat varmı? Mənə deyirdilər ki, bəli, Azərbaycanın ərazisində gizləndiyim barədə məlumat varmı? Mənə deyirdilər ki, bəli, Azərbaycanın ərazisində gizləndiyim barədə məlumat varmı? Mənə deyirdilər ki, bəli, Azərbaycanın ərazisində gizləndiyim barədə məlumat varmı?

prokurorluq aparırdı. Amma onlara qədər ilk olaraq, Akif Çovdarov mənə məlumat verdi. Həmin sualları verib, harada gizləndiyimi soruşub, mən də cavablarımı verməmişəm. Necə dolandığımı barədə de soruşdu. Eldar Mahmudovla heç vaxt üz-üzə gəlməmişəm. Təcridxanada mənə yalnız vəkillər otatığına çıxarırdılar. Ya vəkillərlə, ya da müstəntiqlərlə görüşmüşəm. 11 ay orada qaldığımın özəblərini sonradan çəkdim. Su içmək üçün belə qapı döyürsən. Ərzaqları həftədə bir dəfə verirdilər. Soyuducu belə yox idi. MTN-dən çıxanda 20 kilo arıqlamışdım. MTN-ə girəndə sağlam girdim, çıxdanda xəstə çıxdım. Bir müddət olar əməliyyat olundum. İşləməyən, ailəsi kasıb olan birisi üçün əməliyyat asan deyil. Ətrafda olan "OMON"çu dostlarımız 10-20 manatdan başlayaraq pul yığıdılar və müəyyən məbləğdə vəsait topladılar. Onlar olmasaydı, demək olar ki, həyatda yox idim. Əməliyyat baha olduğundan ən ucuzunu etdirdim. Əfv olunub azad olunursan ki, bir işlə məşğul olasan, imkan vermirlər. Mənə elə iş təklif edirlər ki, sadəcə, nifrət doğurur. Diplomu olan, komandir işləmiş şəxsə bənnalığ təklif edirlər.

- 12 il 9 ay gizlənmək çətin deyildimi?

- Çox çətin idi. Ailəmdən uzaq düşürsən. 1995-ci ildə oğlumun 6 yaşına var idi. Amma indi 27 yaşına var. MTN-ə sovrat gətirəndə 19 yaşına var idi. Çox ağır günlər olub. Mənəvi ağırlıq daha çox idi. Torpaq uğrunda döyüşənlər nəyə görə həbs, yaxud qaçaq olmalıdır? Ailələrimizdən illərlə uzaq qaldıq. O ailələrdən ki, vaxtilə onları evdə qoyub müharibəyə gətirmişik. Allah saxladı, salamat qaldıq, amma yenə də ailəmdən uzaq qalırdıq. Bizə deyirlər ki, buna görə vətənimizdən uzaq qaldıq. Bizə deyirlər ki, buna görə vətənimizdən uzaq qaldıq. Bizə deyirlər ki, buna görə vətənimizdən uzaq qaldıq.

mişdin? Bakı deyəndə hamısı təəccübləndirdi ki, 12 il 7 ay paytaxtda necə gizlənmək olar. Həbs olunandan sonra 11 ay MTN təcridxanasında qaldım. Məhkəmədə 7 il cəza verdilər, müddətin uzanmasına görə. 9 sayılı cəzaçəkmə müəssisəsində cəza çəkdim. 4 il 2 ay qalandan sonra əfv olundum. Avropa Şurasının siyahısında mənim də adı var idi. Azadlığa çıxandan sonra işlə, veteran sənədimlə bağlı etdiyim müraciətlər nəticə verməyib. 900 nəfər şəxsi heyətimdə olan şəxslərdən əksəriyyəti veteran pulu alır, amma onların komandiri yox....

- Həmin illəri necə xatırlayırsınız?

- Mart hadisələri olanda heç bir bölgədən Bakıya qüvvə çağırmadıq. Sadəcə, qəflətən "OMON" lağv olunanda şok düşdük. Heç ağılımıza gəlməzdi ki, belə hadisələr baş verər. Martın 14-də şəxsi heyət yığıb, sonradan evlərinə buraxmışam. Həmin gün axşam "OMON"un lağv edilməsi barədə sərəncam verildi. "OMON"çuların təzədən bazaya yığılmalarının səbəbi bu idi. Başqa heç bir səbəb yox idi. Ora gələnlər öz işlərinə gətirilmişdilər. Hər kəs vəziyyətlərini necə olacağını soruşdu. Amma mən Qazaxda olanda şəxsi heyət silahlanmış vəziyyətdə idi. Bilmirdilər ki, nələr baş verəcək. Qazaxdan gələndən sonra axşam saat 6-da onların hamısını evə buraxmışam. Yemək üçün bazadan bayıra çıxanda eşitdim ki, "OMON" lağv olundu.

- 11 ay MTN-də saxlandığınız zaman hazırda məhkəməsi gədən Akif Çovdarov və əsas gündəmdə olan keçmiş nazir Eldar Mahmudovun zamanına düşür. Olmaya sizi orada Akif Çovdarov dindirib...

- Çovdarovla görüşümüz olub. Gizlənməyim barədə, eləcə də Mahir Cavadov haqqında məndən sorğu-sual olundu. Baxmayaraq ki, mənim istintaqımı

"OMON"un sabiq komandiri sükutu pozdu-şok açıqlamalar

12 il 7 ay gizlənen "OMON" komandirinin təslim olmasının müdhiş sirri; Akif Çovdarov MTN təcridxanasında nə üçün Nizami Şahmuradovla görüşüb?

Nizami Şahmuradov

"Oğlumuzun 300 manatlıq maaşı ilə dolanıyıq"

lar. Bilirdilər ki, "OMON"çular çıxmayacaqlar. Əvvəllər ordu yox idi, hər şey bizim adımıza idi.

- Daha çox əfvdən danışdınız. Amma noyabrın 4-də önəmli məhkəmə var...

- Biz həbsdən çıxanda necə sevinclə qarşılanmışdıq, onların da bu sevinci yaşamaqlarını arzu edirdim. Amma ömürlüyün adı ağırdır. Bu adla oradan çıxmağın sevinci başqa olur. Biz də ümid var idi ki, nə zamansa çıxacağıq. Amma onlarda bu ümidi

"Salatın Əsgərovanın kəndini azad etmişik, onu öldürənləri biz əsir götürmüşük"

sındırlar. Ayın 4-dəki məhkəmədə hakim Əflatun Qasimovun bir Azərbaycan vətəndaşı kimi ermənilərin acığına bu igid oğlanlar barəsində müsbət qərar çıxaraçağına haradasa ümidim var. O cür oğlanların həbsdə qalması ölkəmiz üçün yaxşı hadisə deyil. Olan olub, keçən keçib...

- Üç ömürlük "OMON"çudan daha çox söz açdınız. Bu şəxsləri sonuncu dəfə nə vaxt görmüsünüz?

- Sonuncu görüşümüz 1995-ci ilin mart hadisələrində oldu. Mən, Rövşən Cavadov, Fətulla Hüseynov və başqa heyət nazirinin göstərişi ilə vertolyotla Tovuzda uçmuşuq. Sonuncunu dəfə onları o vaxt gördüm. Martın 13-də orada olduq. Həmin gün axşam geri qayıtdım və bazamıza gəldim. Hər kəs narahat idi. Rabitə əlaqəmiz kəsilmişdi. Martın 16-sı gecəsi prezidentlə görüşdüm. 17-si

"Çovdarovla görüşümüz olub. Gizlənməyim barədə, eləcə də Mahir Cavadov haqqında məndən sorğu-sual olundu"

Azərbaycanda siyasət səhnəsi qəbiristanlıq sükutunu xatırladır. Nə müxalifət düşərgəsində, nə də hakim partiya, hakimiyyətə yaxın siyasi partiyalarda hansısa bir siyasi hərəkatlıq müşahidə edil-mir. 26 sentyabrda keçirilən referendumdan sonrakı bir ayda ümumiyyətlə ölü siyasi mühit ortadadır.

Əvvəlki illərdə də buna bənzər vəziyyət müşahidə olunub. Lakin belə situasiyalarda demokratik düşərgənin bir sıra ideoloqları önə çıxıb toparlayıcı təkliflər irəli sürürdülər və birlik yaradılması üçün addımlar atıb, buna nail olurdular və beləliklə də aktiv proseslər başlanırdı. Lakin son seçkidən referendumdən sonra bu da müşahidə olunmadı. Referendum oldu, müxalifət bu referendumdan sonra daha da passivləşdi. Hakimiyyətə isə təbii ki, siyasi aktivliyin aşağı olması sərf edir. Belə bir mənzərə artıq göz önündədir-seçki yoxdursa, ölkədə siyasət bitir.

Yeni AXCP-nin sədri Razi Nurullayev bu barədə "Yeni Müsavat"a şərhində bildirdi ki, Azərbaycanda siyasət həqiqətən də böhrandadır: "Siyasətə marağın kəskin şəkildə azalması. Siyasətə dəyişikliyə nail olmaq həvəsi də səngiyib. Adamlar indi seçkilər və demokratik çağırışlarla siyasətin dəyişilmə mümkünlüyünə inanmadıqları üçün təhlükəli vəziyyət də yetişməkdədir. Siyasət böhrana yuvarlananda, onun yerini radikal-lar və fərsətlilər tutur. Təəssüf ki, hazırda ölkədə bu tendensiya güclənərkədir. Siyasətdə

böhran dərinləşdikcə, siyasi radikalizm artır və idarəolunmaz hərəkata çevrilir".

Bununla belə, R.Nurullayev hesab edir ki, siyasətdə 5 il müddətində ciddi nəticələrə nail olmayan siyasətçilər kənara çəkilsələr yaxşıdır: "Əgər gələcəyə ümid olmasa, tunelin sonunda işıq görünməsə, doğru-

cəyim haqqında daha nikbinəm. Lakin siyasətdə 5 il müddətində ciddi nəticələrə nail olursansa, peşəni dəyişsən yaxşıdır. Bu gün Azərbaycanda peşəsinə çətinlik çəkməli olan siyasətçilər var və onlar üçün siyasətin hakimiyyətə gəlmə səmərəsi çoxdan yox olub. Amma yenə də siyasətdədirlər. Hər kəs öz

Birinci qrup təcrübəsiz və seçkiyə ilk qatılanlardır ki, onlar fil qulağında yatıblar. Çünki Azərbaycan mühitində seçki təcrübələri yoxdur. Sadəlövhəcinsə səs alacaqlarına və seçiləcəklərinə inanırlar.

İkinci qrup isə fərsətlilərdir. Onlar seçki ərafında yaranan şəraitə uyğun hərəkat etmək istəyənlərdir. Birdən kimə vuruldu, birdən vəziyyət və siyasət dəyişdi, yaxud potensial namizəd əhəmiyyətli mərhələdə ciddi bir "quş" buraxdı. Bu zaman bu fərsətlilərə meydan açıla bilər.

Azərbaycan siyasətində böhran

Razi Nurullayev: "Siyasətdə 5 il müddətində ciddi nəticələrə nail olursansa, peşəni dəyişsən yaxşıdır"

Razi Nurullayev

dan da siyasət səmərəsiz işə çevrilir. Siyasət şəxsən mənim üçün hazırda səmərəsiz deyil. Çünki cəmi bir ildir ki, partiya sədri kimi fəaliyyət göstərirəm. Onun üçün də planlarım və gələ-

prizmasından baxır və özünü haqlı sayır. Xalq üçün hazırda siyasətin səmərəsi çürük qoz qa-bığı kimi bir şeydir.

Əfsuslar olsun ki, Azərbaycanda siyasət iflasa uğrayıb. Digər tərəfdən isə siyasətdə səmiyyətlə tam olaraq yoxa çıxıb. Ən çox inandığımız və ən çox özünü radikal qüvvə kimi göstərən belə zaman-zaman hakimiyyətlə oyun içindədir. Bir çoxlarının isə hakimiyyətlə danışıqları iflasa uğrayıb deyər seçkilər olanda da iştirak üçün ya şərt irəli sürürlər, ya da gözə kül üfürürlər. Seçki kampaniyaları dövründə istər-istəməz müəyyən siyasi aktivlik müşahidə olunur. Ancaq bu aktivliyin də nəticəsi olmur. Çünki ümumilikdə seçkiyə qatılanlar bir neçə qrupa bölünür.

Üçüncü qrup isə bəxtini sı-nayanlar olurlar. Bunlar zərərsizdirlər.

Dördüncü qrup pul qazanmaq üçün qatılanlar olurlar ki, onlar müəyyən mərhələdə səs-küy yaradıb, sonra isə pullu və potensial namizədin xeyrinə geri çəkilərək pul alırlar. Bu artıq bir biznesə çevrilib. Beşinci qrup hakimiyyətlə razılıqda ortaya real iddia qoyanlardır. Ən nəhayət, altıncı qrup isə həvəskarlardır. Onlar təcrübə toplamaq üçün seçkiyə qatılırlar.

Nəticədə həтта seçkilər dövründəki müəyyən qədər nəzərə çarpan siyasi aktivliyin də geniş miqyasda nəticəsi olmur və seçkilərdən sonra ölü bir siyasi mühit ortaya çıxır".

□ **Etibar SEYİDAĞA**

Yelçəkərdə üşüyən ölkə

Samir SARI

Sizi qorxutmaq kimi çıxmasın, əziz oxucular, qara gününüzü qablaşdırma tövsiyə edirəm, qarşından qarış gəlir. Həтта artıq gəlib. İnsanlar bir aydır qış paltarlarında gəzirsə, ta nə demək olar.

Bu qış o biri qışlardan çox fərqlidir. Bəlkə də son yüz ilin ən sərt qışı deyil, amma şəxsən mən ömrümdə bu soyuqluqda oktyabr görməmişdim.

Orta məktəbdə oxuyanda yanvar ayının ortalarında əmək təlimi dərslərini açıq havada keçdiyimiz yadıma gəlir, məktəbin üzüm bağını belləyirdik, istilənib penceyimizi çıxarmışdıq. Müəllimimiz də deyirdi ki, uşaqlar, baxın, siz burada qışda açıq havada günəşləndirirsiniz, amma ölkəmizin (SSRI-nin) o başında, Sibirdə uşaqlar 40 dərəcəlik şaxta səbəbindən dərslər keçmirlər, tətillə buraxılıblar.

Açıq, o zaman biz məsuliyyətsizcəsinə deyirdik ki, keş-kə bizdə də 40 dərəcə şaxta olaydı, 5-6 gün dərslər getməyəcəkdi.

İndi düşünürəm ki, bizdə nəinki 40 dərəcəlik şaxtaya düşəcək kürk, heç 0-ın bir az altında, bir az üstündə olan temperatura tablaşacaq kürek də yoxdur.

Bizimki bu cür il qışlarıdır, yazda, payızda pencekdə, yayda qışaqla gəzək, qışı da gödəkçə və ya palto ilə yola verək, getsin.

Budur, hərərət 10-15 dərəcə civarındadır, artıq xeyli problemə üz-üzəyik: yollarımızı su basır, işıqlarımız sönmür, qazımız kəsilir və s. Ölkədə bir "donduq, qırıldıq, batdıq" ritorikası gedir, sanasan, bura Yakutiya-Saxa respublikasıdır. Hamımız bilir ki, +10 dərəcə hərərət adamı dondurmur, amma camaat üşüyür axı. Biz şimallılar kimi soyuğa dözümlü deyilik, hava bir az soyuyan kimi yorğan-döşəyə düşürük.

Bu baxımdan ölkəmizin 39-42-ci paralellərdə yerləşməsi bizim şansımız, əcdadlarımızın uzaqgörənliyi və fərsətinin nəticəsidir. Hərçənd bizim əcdadlar da qədimlərdə işğallardan, əsarətlərdən bezib uçarlara, şimala getsəydilər, indi Finlandiyada, Komidə-zadda soyuğa öyrəşmiş halda yaşayırdıq.

Amma iş ki belə gətirib, gərək bu şərtlər altında da, necə deyirlər, ayaqda qalmaq bacaraq. Odlar yurduyduq axı. Land of fireyik. Nəyimiz də olmasa, odumuz var. Ocağa, günəşə, sobaya and içən adamlarıq, bizə yaraşarmı yeraltı bunkerlərimizdə bu qədər qaz, quyularımızda, yataqlarımızda bu qədər neft olduğu halda yataqlarımıza corabla girək?

Demək ki, nəse bir tədbir görmək lazımdır. Nefti-qazı olmayan, yanacağı qanı qiymətinə alan şimal ölkələrində nə təhər edirlər? Daraşib meşələri qırırlar? Ya təzək yandırır-lar?

Araşdıranda məlum olur ki, hər ölkə özünün əlindəki resurslardan istifadə edərək qışda evini, işini, məktəbini qızdırır. Kimisi kömürlə, elektrikle işləyən istixanalar quraşdırır, kimisi də atom stansiyaları vasitəsilə soyuğa qarşı mübarizə aparır və qalib gəlir.

Şimal ölkələrində yaşayan dostlar yazır ki, biz burada işdə köynəkdə otururuq, üst paltarlarımızı mütəlx çıxarıyıq ki, istidən təntiməyək.

Keçən il bu vaxtlar İsveçdəydim, bayırda şaxta vardı, əsl azərbaycanlılar kimi, muzeyləri... zarafat edirəm, dükən-bazarı gəzirdik. Elə bir mağaza, moll, supermarket olmadı ki, ora girəndə gödəkçəni əynimdən çıxarmayım. Adam elə bil təndirə, buxarxanaya girirdi, azca ləngiyib, gödəkçəni yaxasını açıb, papağı çıxarmadinsa, adamı tər basırdı. Bu isə bildiyiniz kimi, orqanizmə ziyandır, bir azdan şaxtaya çıxacaqsan axı.

Müşayiətçi simsarlardan soruşurdum ki, bunlar buraları nəylə qızdırırlar, deyirdilər, elektrikle və qazanxanalarla. Yeni adamlar vaxtında hər cür infrastruktur, dəzgah-filan qurub-quraşdırırlar, ona görə də oktyabrda maya qədər davam edən soyuq hava vəclərinə deyil.

Biz isə yerə bir santimetr qar düşəndə kərəvəngə qalırıq, maşın maşına, insan insana girir. Hökumət də deyir, nə edək, təbii fəlakətdir.

Bəlkə də ən yaxşısı o olardı ki, biz bu fərsətlə, qabiliyyətlə Antalya tərəflərdə yaşayaq. O gün orda yaşayan bir dostumuzla göft-gu edirdik, havanı xəbər alıram, yazır ki, burda hələ sıcaqdır, abi, terliyoruz...

Eyni sualı bu yazını yazma-yaza İsveçdə yaşayan sabiq həmkarımız Könülə də verdim, onun da cavabı belə oldu ki, bayırda 2 dərəcə şaxta var, amma ev istidir.

Demək, vəziyyət belədir, şimaldakılar da üşümür, cənubdakılar da. Bəlkə də biz arada, yelçəkərdəyik deyər bu gündəyik, kim bilir.

AMİP-in sədr əvəzi Trampın müdafiəsinə qalxdı

Arzuxan Əlizadə: "Tramp şizofrenik deyil, həтта həkim-psihiatrlar belə, əhatəli müayinə etmədən kiməsə bu cür ağır diaqnoz qoymağdan çəkinərlər"

ABŞ-da prezident seçkilərinə sayılı günlər qalıb. Azərbaycanda hakimiyyət deputatlarının açıqlamalarından, hakimiyyət mediasında yazılanlardan belə qənaətə gəlmək olar ki, hakimiyyət düşərgəsi ABŞ-da Respublikaçı Partiyasının namizədi Donald Trampın prezident seçilməsini istəyir. Müxalifət düşərgəsinin də böyük əksəriyyəti Demokratlar Partiyasının namizədi Hillari Klintonun ABŞ-da hakimiyyətə gəlməsini istədiklərini açıq şəkildə bəyan edirlər.

Müxalifət düşərgəsi ümid edir ki, Hillari Klinton hakimiyyətə gələcəyi halda dünyada demokratiyaya ciddi dəstək verər, antidemokratik rejimlərə qarşı sərt mövqe ortaya qoya bilər. Onu da qeyd edək ki, vəziyyət belə davam etsə, ABŞ tarixinin ən maraqlı və namizədlərinin bir-birinə qarşı sərt mübarizəsi ilə keçən seçkilərindən biri sayılan bu seçkilərin qalibinin məhz Hillari Klinton olacağı ehtimalı böyükdür. Azərbaycanda bəzi müxalifətçilər Respublikaçıların namizədi Donald Trampın tək seçilmək şanslarının Klintondan az olduğunu qeyd etmirlər, Trampı şizofrenik adlandırlırlar. Məsələn, tanınmış politoloq Hikmət Hacıadə "Yeni Müsavat"a müsahibəsində deyib ki, Tramp şizofrenik adamdır.

O bildirib ki, Hillari Klintonun seçilməsini istəyir: "Düşünürəm ki, Hillari seçilsə, bu, Azərbaycan üçün müsbət hadisə olacaq. Tramp özü şizofrenik adamdır. Ondan, ümumiyyətlə, nə gözləyib-gözləmədiyimizi bilmirəm. Düzdür, indi deyirlər ki, guya o, Azərbaycanın dostudur, Azərbaycana pul qoyub və ya qoyacaq. Amma bunlar boş söhbətlərdir. Amma Hillari Klinton daha fərqlidir. Onun vəzifəsi Rusiyayı yerində tutmaqdır. Və o, bunu eləməyə qadirdir. Obamanın etmədiyi, xarici siyasətdə qarışmadığı işləri Hillari edə bilər.

Rusiyayı yerində tutarsalar, həm Ukraynaya, həm Gürcüstana, həm də bizə və ümumiyyətlə, ətrafdakı bütün keçmiş sovet respublikalarına böyük xeyri olacaq. Demokratik islahatlar gedəcək, rusun maneələri da-

Arzuxan Əlizadə

yanacaq. Qarabağ münaqişəsi bizim xeyrimizə həll oluna bilər. Çünki indi erməninin arxasında rus dayanır, sabah isə mümkün-dür ki, olmasın. Ona görə də Hillari daha yaxşıdır".

AMİP-in sədr əvəzi Arzuxan Əlizadə isə Donald Trampın prezident seçilməsini istəməyənlərdən olsa da onun şizofrenik adlandırılmasının əleyhinədir: "Mən bildiyim qədər Hikmət Hacıadə ixtisasca həkim deyil. Həтта həkim-psihiatrlar belə əhatəli müayinə etmədən kiməsə bu cür ağır diaqnoz qoymağdan çəkinərlər. Xüsusilə də əgər belə

Donald Tramp

diaqnoz ABŞ-in artıq oturmuş iki aparıcı partiyasından birinin rəsmi namizədi olaraq prezident seçkilərinə qatılmış şəxs haqqında deyilsə, bunu demokratik düşüncəli siyasətçiyə yaraşmayan münasibət hesab edirəm. Donald Tramp siyasət meydanında qeyri-adi çıxışları ilə fərqlənirsə, o demək deyil ki, şizofrenikdir. Onun prezident olmasını arzu etmədiyim üçün onu aşağılamalı deyilsən. Bizim Trampa necə münasibət bəsləməyimizdən asılı olmayaraq Tramp ABŞ-in Respublikaçı Partiyasının prezidentliyə namizədi olmaqla yanaşı, kifayət qədər tanınmış iş adamıdır və hesab edirəm ki, normal psixikaya və təfəkkürə malik olmadan belə uğurlara imza atmaq mümkün olmazdı. Ümumiyyətlə isə hər bir namizədin mənfəi və ya müsbət cəhətləri ola bilər. Amma nəzərə almaq lazımdır ki, həmin şəxsin namizədliyini irəli sürən, ona dəstək olan və nəhayət, səs verən minlərlə, konkret olaraq haqqında danışdığımız halda isə milyonlarla seçici var. Milyonlarla insan ağılsız deyil ki, Trampa dəstək verir".

□ **E.SEYİDAĞA**

Sosial müdafiə çəni

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

Bu yaxında internet-serfinqlə məşğul olarkən qarşıma çox əyləncəli bir foto çıxdı. Fotoda Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun Qəbələ rayon şöbəsinin binası əks olunmuşdu. İlk baxışdan diqqət çəkməyən, primitiv görkəmli, iki qatlı bir bina idi. Ancaq əyləncə hissəsi binanın sağ tərəfində elə ikiqatlı bina hündürükdə bir su çəni çardağının olması idi. Şəkilə əsasən su çəninə neçə ton tutduğunu deyə bilmərəm. Ola bilsin, 5 tonluq çən idi. Bəlkə də 10 tonluq. Söhbət bunda deyil. Hətta binaya yetərincə yaxın, elə bina hündürükdə qoyulmasına baxmayaraq, həmin çənin DSMF binasına aidliyini də tam iddia eləmirəm. (Lap istəsəniz bu yazını da cırım atım, onsuz heç nə dəyişən deyil). Bəs söhbət nədədir?

Söhbət ondadır ki, bu dövlət Qəbələ kimi suyun hər yerdən qaynadığı bir rayonda da dövlət idarələrini, ictimai və şəxsi binaları daimi içməli su ilə təchiz edə bilməyib. Orda da Əhmədli, Biləcəri, Yasamal, nə bilim, lap elə Səbəyeldəki kimi suyu qrafiklə verirlər, camaat çənə yığıb saxlamağa məcburdur. Yenə xüsusi qeyd edərim ki, rayon Qəbələdir. Guya bu rejimin xüsusi diqqətdə saxlandığı, inkişaf eləmiş, turistik-muristik ərazidir.

Əgər cupbulu bir araşdırma aparsaq, bəlkə Qəbələnin su təchizatının yaxşılaşdırılması üçün ayrılan milyonlarla manat, "Azərsu" ASC-nin, canım sənə desin, Dünya Bankının, Yaponiya səfirliyinin, Avstriya məktəblilərinin, Koreya karateistlərinin, Rusiyadan pul göndərənlərimizin, İrandan nəzir yığanların və sairənin və ilaxırın da adı o su çəninin altından çıxacaq. Ancaq daimi su yoxdur. Bir ərazidə vahid su anbarı qayımaq, borular çəkmək, keyfiyyətli su ilə təchiz edib onun pulunu yığmaq əvəzinə çoxlu çənlər qoyulur, dövlət büdcəsindən hər il milyonlar yeyilir, ortada da heç zad olmur.

Həmçinin çənin məhz dövlət sosial müdafiə idarəsinin yanına qoyulması simvolikdir. Bu dövlətin sosial müdafiəsi də elə o kökdədir. Dekorasiyadır, saxtadır. Üfürsən, uçar.

Şeytan, bax, belə detallarda gizlənir. Su çəninə gələn dəfə hasara alın. Hündür bir dekorasiya düzəldin. Guya orda meşə var. Ya da şalalə şəklində çəkin - bir az arxadakı gizlətdiyi məzmunu uyğun olsun.

Qəbələdən başqa bir rayon da Bakını su ilə təchiz edir, o isə Oğuzdur. Oğuzda rayon təhsil şöbəsi məktəblərə odun almaq üçün kotirovka sorğusu (*dövlət satınması üsullarından biridir*) elan edib (*mənbə: fins.az*). Təhsilimizə yardım üçün o elanı burda da yerləşdirirəm, hələ vaxt var, kimdə odun varsa müraciət eləsin: "Azərbaycan Respublikasının Oğuz Rayon Təhsil Şöbəsi Odun yanacağına kotirovkalar sorğusu üsulu ilə satın alınmasını həyata keçirir. Maraqlanan təşkilatlar 024-21-5-38-26 telefon nömrəsi ilə əlaqə saxlaya bilərlər.

Kotirovkalar sorğusunda iştirak etmək üçün sənədlər 05.11.2016 09:00 tarixinədək qəbul olunur.

Heydər Əliyev 83". Elanın sonu.

Bəs biz TAP xətti ilə, nə bilim, TANAP layihəsi əsasında xaricə qaz satırdıq, o necə oldu? Taxçadan düşdü tap elədi, Gülsənəm onu happ elədi - eləmi? Rayon məktəblərini qazla, qazanxana sistemli istiliklə təchiz etmək 21-ci əsrdə kosmosa raket fırladan analoqu olmayan respublikamıza çox çətindirmi? Hərçənd keçən yazılardan birində Bakıda uşaqların soyuqdan işgəncə çəkdiyini, məktəblərin hələ də qızdırılmadığını yazmışdım, buna baxanda Oğuzun işi yaxşıdır, onlar heç olmazsa odun sobasına ümid edirlər.

O cümlədən sən Naxçıvanın güclü inkişaf elədiyini deyə bilərsən, ancaq o inkişaf vergi və büdcə sənədlərində niyə görünmür, bunu izah edə bilməzsən. Necə olur ki, o cür inkişaf edir, ancaq yenə vergi ödəməsində dövlət büdcəsinə ən az pulu verir, üstəlik, hər il elə həmin büdcədən hamıdan çox dotasiya alır? O ətdirsə, pişik hanı, pişikdirsə, et hanı?

Məşhur lətifədə deyilən kimi, gəlin Amerikaya çataq, ancaq onu ötməyək, çünki arxada qalsalar, şalvarımızın dalındakı yamağı görəceklər.

Rusiyanın öz forpostundan narazılığı güclənir - səbəb...

Ermenistanla Rusiyanın münasibətləri əslində görünməyən kimi, əsl müttəfiqlik münasibətləri deyil, hərəgah, tərəflər rəsmi səviyyədə bunun məhz belə olduğunu göstərməyə çalışır. Ələlxüsus da 4 günlük aprel müharibəsindən sonra erməni toplanmada və siyasi dairələrində Moskva qarşı aşkar etimadsızlıq ovqatı hökm sürməkdədir - hərçənd Ermənistan adlı saxta dövlətin formal mövcudluğu bütünlüklə Rusiyanın hesabına. Ermənistanın anti-Rusiya ovqatının bir təzahürü də Qərbbə yönəlmiş siyasi rəvansların artmasıdır.

Bu arada Rusiyanın Avrasiya İqtisadi Birliyi institutunun direktoru Vladimir Lepexin Ermənistanı öz ərazisində Qərb institutlarının fəaliyyətini dayandırmaya və yerli QHT-lərin Qərbdən maliyyələşməsinin qarşısını almağa çağırır. Virtualaz.org xəbər verir ki, ekspert əks halda Ermənistanın ağır nəticələrlə üzvləşəcəyini, o cümlədən "Dağlıq Qarabağı itirəcəyini" deyib.

Lepexin "Novosti Armaniya" agentliyinə müsahibəsində deyib ki, Rusiya Ermənistanı informasiya müharibəsini Qərbbə uduzdu. Çünki Qərb təşkilatları Ermənistanı informasiya təbliğatına böyük pullar xərcləyirlər. Rusiya isə bu vəziyyətdən narahatdır, ancaq hazırda təbliğata xərcləməyə pulu yoxdur. "Qərb hücum siyasəti aparır, aqressiv hərəkət edir və böyük pullar xərcləyir. Bütün strukturları ancaq bir məqsədə xidmət edir-mədəni assimilyasiyaya"- rusiyalı ekspert deyib.

Politoloqun sözlərinə görə, Ermənistan bu siyasətə boyun əysə, nəticələri çox fəlakətli olacaq. "Xüsusən də bu, Ermənistan üçün Dağlıq Qarabağın əldən verilməsi ilə nəticələncək. Mən hələ vətəndaş müharibəsini, Ermənistan ərazilərini bir hissəsinin tutulmasını demirəm" - Lepexin bildirib. Rusiyalı ekspertə görə, vəziyyətdən çıxış yolu budur ki, Ermənistan Qərb institutlarının fəaliyyətini dayandırsın, onların nüfuz agentlərinin işinə son versin. Hansı ki, Lepexinə görə Rusiya artıq bunu edib.

Yada salaq ki, bənzər xəbərdarlıq və hədələrlə zaman-zaman Kremlə yaxınlığı ilə tanınan rusiyalı politoloqlar - Sergey Markov və Avrasiya Hərəkəti ideyasının müəllifi və Eyni adlı qurumun sədri, Dövlət Duması spikerinin məsləhətçisi Aleksandr Duqin də çıxış edirlər.

Məsələn, İrəvanın mərkəzində ermənilərin 2-ci Dünya müharibəsinin qəhrəmanı saydıkları, faşistlərlə əməkdaşlıq etmiş, Moskvanın isə hərbi cəni hesab elədiyi general Qaregin Njdeyə abidə ucaldılmasına münasibət bildirərək bu faktı "dəhşətli" adlandıraraq demişdi: "Belə bir abidənin açılması sübut edir ki, erməni cəmiyyətində Rusiya əleyhinə

Moskvadan İrəvana növbəti hədə - "Qarabağı itirərsiniz, əgər..."

İşğalçı ölkənin Rusiya və ABŞ arasında ikibaşlı oyunu, "iki stulda" oturmaq taktikası və Qərbbə boylanmalar ona baha başa gələ bilər; moskvalı ekspertdən erməni siyasi elitasına çağırış: "Qərb institutlarını ərazinizdən qovun, yoxsa..."

köklənmiş güclü qüvvələr var. İrəvanın bu cür davranışı bütün məqbul formatları (hədləri-red.) aşmaq deməkdir və Rusiyanın qətiyyətli reaksiyasına səbəb olmalıdır".

Ötən həftə isə onun başqa bir müsahibəsində belə bir hədələyici ifadə yer almışdı: "İrəvan gərək unutmasın ki, müxtəlif qəbildən bu kimi diplomatik addımlar günün birində kəsilə bilər ki, onun ardınca da Ermənistan qarşı sanksiyalar işə düşəcək. Məlumdur ki, Rusiya, Avropa Birliyi, ABŞ Ermənistanı böyük həcmdə iqtisadi yardım göstərir. İstisna deyil ki, onlar bu köməyi təcridən azaldaraq, Ermənistanı ciddi danışıqlar masası arxasında əyləşməsi üçün onun rəhbərliyinə təzyiq etsinlər. Əgər nə bu, nə də başqa təsirlər nəticəsiz olsa, o zaman "aprel" təkrarlana bilər".

Duqin isə Ermənistan KİV-lərindən birinə açıqlamasında hədələyici tonda bildirmişdi ki, Ermənistan Qafqaz ölkəsi kimi yalnız Avrasiya məkanına mənsubdur və Rusiya onun başqa geosiyasi məkana keçməsinə imkan verməyəcək. **Sitat:** "Ermənistan ənənəvi olaraq Avrasiya geosiyasi xəritəsində yer alıb. Ona görə də onun yeri Avrasiyadır, ayrı yeri sadəcə, yoxdur. Ya o, Avrasiya ölkəsi olacaq, ya da ümumiyyətlə, mövcud olmayacaq. Hər bir erməni də avrasiyalı olmalıdır. Başqa variant mümkün deyil. Erməni siyasətçilərinin vəzifəsi odur ki, hazırda mövcud olanı qoruyub saxlasınlar. Ermənistanın Av-

rasiya İqtisadi Birliyinə, Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatına üzvlüyü onun mövcudluq şərtidir. Mən İrəvanda tez-tez oluram və görürəm ki, hətta erməni ziyalıları arasında da belə dəqiq yanaşması olanlar yoxdur. Bu isə prosesi ləngidir".

Duqin o zaman daha sonra verdiyi açıqlamada bir daha xüsusi vurğu ilə bəyan etmişdi ki, Ermənistanın mövcudluğunun əsas qarantı Rusiyadır. "Ermənistanın mövcud olması üçün Avrasiya İqtisadi Birliyi və Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatında qalması vacibdir. Çünki bunun əksi mövcudluğun aradan qalxmasıdır. Mən Ermənistan deyəndə Dağlıq Qarabağı da nəzərdə tuturam. Əgər hansısa ultimatum vermək cəhdlərində bulunularsa, o zaman Ermənistanın varlığı məsələsi qoyulacaq", - deyərək Kremlin "danışan dili" İrəvanı kifayət qədər sert ritorika ilə, açıqca hədələmişdi.

***

Cirtəndə Ermənistan isə Rusiyanın forpostu ola-ola, həqiqətən Qərbbə, onun aparıcı siyasəti və hərbi blokları ilə də aİtdan-aldan münasibətlər qurmağa, necə deyirlər, "iki stul"da oturmağa can atır. Rəsmi İrəvanın yaxınlarda Avropa Birliyi ilə yeni əməkdaşlıq müqaviləsi imzalamağa hazırlaşması bu qəbildəndir. Ötən yay İrəvanda polis binasını ələ keçirən və prezident Sərkisyanaya ultimatum verən radikal qrupa isə həm qərbyönlü yerli KİV-ləri və ekspert dairələrinin, həm də

çox maraqlıdır ki, Ermənistan-dakı ABŞ səfirliyinin rəğbəti üzə çıxmışdı.

Rusiyada təbii ki, işğalçı ölkənin Qərbbə bu kimi rəvanslarını xüsusi diqqətlə izləyir. Çünki Ermənistan Güney Qafqazda Rusiyanın legitim hərbi bazalarının mövcud olduğu yeganə ölkədir. Regionda Kremlin əsas hərbi istinadgahıdır.

Bölgədə, qonşu Gürcüstanda NATO, ABŞ hərbi təsirinin artdığını nəzərə alsaq, Moskvanın öz forpostundan dolayı endişəsi daha asan anlaşılır. Bu üzəndə Kremlin olduqca maraqlıdır ki, Ermənistanın nəinki hakimiyyət, elə ana müxalifət də daim rusiyayönümlü olsun, Qərbbə siyasi boylanmalar baş verməsin.

***

Əlavə edək ki, bu arada Rusiyanın lazım gələrsə, öz maraqlarını təmin etmək üçün bir neçə postsovet ölkəsində inqilab edə biləcəyi də belli olub. Belə bir inqilab isə ən asan şəkildə məhz işğalçı Ermənistanda reallaşdırıla bilər. Ona görə ki, bu ölkənin nəinki iqtisadi sferaları, hərbi təhlükəsizliyi də bütünlüklə Rusiyaya bağlıdır, Ermənistanı böyük sayılı Rusiya hərbi kontingenti var, onun Türkiyə və İranla sərhədlərini rus hərbiçiləri qoruyur, rusiyameyilli "5-ci kolon" da öz yerində.

Odur ki, Lepexinin xəbərdarlığı əslində elə rəsmi Moskvanın xəbərdarlığıdır ki var və yeni deyil. Bu qəbildən xəbərdarlıqlar artmadadır.

□ **Siyasət şöbəsi**

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF

www.kivdf.gov.az

**Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi**

Son zamanlar Ermənistanın işğalçı ordusu zəbt olunmuş Azərbaycan ərazilərində diversiya-təxribat hərəkətlərinin sayını kifayət qədər artırıb. Düzdür, düşmən hər dəfə itkilər verərək geri çəkilir, ancaq yenə də işğalçı özünün məkrli niyyətindən əl çəkmir və münaqişənin dinc yolla tənzimlənməsinə yönəlik cəhdləri pozmaqda israrlıdır.

Azərbaycanın Müdafiə Nazirliyinin 1 noyabrda yaydığı rəsmi məlumata görə, erməni silahlı bölmələri cəbhənin müxtəlif istiqamətlərində qumbaraatanlardan da istifadə etməklə, sutka ərzində atəşkəs rejimini ümumilikdə 39 dəfə pozub. Ermənistan Respublikası İcəvan rayonunun Vazaşen kəndində yerləşən mövqelərdən Qazax rayonu ərazisindəki adsız yüksəkliklərdə yerləşən mövqələrimiz atəşə tutulub. İşğal altında olan Ağdam rayonunun Nəmirlil, Xocavənd rayonunun Kuropatkino, Füzuli rayonunun Horadiz, Qorqan, Qaraxanbəyli kəndləri yaxınlığında, həmçinin Tərtər, Füzuli və Cəbrayıl rayonları ərazisindəki adsız yüksəkliklərdə yerləşən mövqelərdən də Silahlı Qüvvələrimizin mövqələri atəşə tutulub. Bundan bir gün öncə isə düşmən 45 dəfə atəşkəsi pozmuşdu.

Qeyd edək ki, erməni tərəfi təkcə yüngül silahlardan deyil, qumbaraatanlardan və iriçaplı pulemyotlardan istifadə etməklə cəbhədə vəziyyəti gərginləşdirir. Müdafiə Nazirliyi bir daha xəbərdarlıq edib ki, qoşunların qarşıdurma xəttində vəziyyətin gərginləşməsinə görə bütün məsuliyyət Ermənistan rəhbərliyinin üzərinə düşür.

*****

Əslində Rusiyadan "İsgəndər" raket komplekslərini aldıqdan sonra Ermənistan aşkar şəkildə azğınlıq nümayiş etdirməyə başlayıb. Odur ki, bir sıra ekspertlər aprel müharibəsinin daha kəskin formada təkrarlanmasını tamamilə mümkün sayır. Hesab olunur ki, Azərbaycanın düşməne dörd günlük müharibəni xatırlatması üçün bu, çox vacibdir.

Ancaq ATƏT-in Minsk Qrupu həmsədlərinin regiona səfərindən sonra düşmənin daha da quduzlaşması təəcüb doğurur. Məntiqlə, həmsədlərin növbəti görüş təşəbbüsünün qarşılığında Ermənistan görüntü üçün də olsa, konstruktiv mövqə sərgiləməli idi. Ancaq əksinə oldu, düşmən əsasən də olduqca strateji məntəqə sayılan, Tərtərin aprel ayında itirilmiş Talış kəndi istiqamətindəki yüksəkliklərə doğru həmlələr etməyə başladı. Eyni zamanda erməni əhalinin Talışa qaytarılması üçün də cəhdlər göstərilir.

Lakin işğalçı tərəf hələ ki məqsədinə nail ola bilmir. Azərbaycan Ermənistandan fərqli olaraq dinc ehaliyə qarşı hər hansı təhlükə yaratmır.

Sadəcə, işğalçı ordunun əsgərləri Talışda yaşamış azsayılı dinc sakinlərdən istifadə etmək, onların arxasında gizlənib Azərbaycanın hərbi mövqələrini və yaşayış məntəqələrini atəşə tutmaq üçün erməniləri bu kəndə qaytarmaq istəyir. Təbii ki, düşmənin atəşinə cavab veriləcək və o halda Ermənistan "ay haray, qoymayın, Azərbaycan ordusu bizim mülki sakinlərə atəş açır" deyərək, şivən qoparacaqlar.

*****

Azərbaycanın hərbi ekspertləri isə ordumuzun düşməni susdurmaq və sarsıdıcı zərbələr vurmaq üçün yetərinə imkanlara malik olduğunu deyir. Hərbi ekspert, ehtiyatda olan polkovnik-leytenant Üzeyir Cəfərov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında Azərbaycanın düşməne qarşı daha sərt addımlar atmasını zəruri saydı: "Şəxsi fikrimə görə, Azərbaycan Müdafiə Nazirliyi oktyabrın 26-da cəbhədə baş vermiş məlum erməni təxribatına nədənsə çox humanist bir yanaşma sərgilədi. Əslində isə bədnam qonşularımız aprelin əvvəllərində itirdikləri mövqələri geri almaq üçün çox ciddi hərəkətə keçməyə cəhd etdilər və yalnız bizim əsgər və zabitlərimizin ayıq-sayıqlığı nəticəsində yaramazlar öz çirkin məqsədlərinə nail ola bilmədilər. Burunları yaxşıca ovuldu və çəkilib yerləşdikləri mövqələrdə dayandılar. Vəziyyət bizim son vaxtlar dəfələrlə təkrarladığımız və proqnozlaşdırdığımız kimi, get-gedə gərginləşməkdədir. Ermənilər çox böyük ehtimalla öz havadarlarından aldıkları sifarişli - vəziyyəti daha da gərginləşdirmək tapşırığını maksimum yerinə yetirməyə davamlı cəhdlər edirlər. Onlar bu arada bir dezinformasiya da dövrüyyəyə buraxmağı unutmadılar. Bu, guya onların Talış istiqamətində hansısa hərbi parad keçirməkləri ilə bağlı yalançı və populist təbliğatı idi. Ermənistanın yeni hərbi komandanlığı da bu arada özlərini "təsdiq" etmək üçün dəridən-qabıqdan çıxır. Üstəlik, bunlar həm də başqalarının əlində həmişə alət rolunu oynayıblar, çalışırlar ki, cəbhədə qan tökülsün və ATƏT-in bivec Minsk Qrupu üçün göydəndüşmə bir şans yaransın". **Hərbi ekspert hesab edir ki, ilin sonuna kimi Ermənistan tərəfi heç də dinc durmayacaq və vəziyyətin gərginləşməsi üçün maksimum çalışacaq:** "Ona görə də Silahlı Qüvvələrimiz bir an da

dir ki, ermənilərin çoxsaylı cəhdlərinin qarşısını alırıq və düşmən xeyli itkilər verib. Beynəlxalq aləmdə olan gərginlik hardasa bizim bölgəmizə də öz təsirini göstərir. Ermənilər fürsətdən yararlanmaq istəyirlər. İndiki təxribatlar kəşfiyyət xarakterlidir. Onlar öyrənmək istəyirlər ki, biz ön xəttə necə durmuşuq. Hələ ki ordumuz bütün istiqamətləri nəzarətdə saxlayır. Düşmən boşluq axtarır, amma buna nail ola bilmir".

Milli Məclisin Təhlükəsizlik, müdafiə və korrupsiya məsələləri komitəsinin üzvü Zahid Oruc isə son günlər bütün cəbhəboyu ərazilərdə vəziyyətin gərginləşməsi barədə danışarkən deyib ki, işğalçı dövlət indi də Azərbaycan tərəfindən nəzarət olunan ərazilərə müəyyən sayda er-

Cəbhə xəttində artan gərginliyin pərdəarxası - düşmən kəşfiyyət xarakterli təxribatlara başlayıb

Azərbaycanın hərbi və siyasi ekspertləri işğalçı qüvvələrin azğınlaşmasının səbəblərini şərh edir

Üzeyir Cəfərov: Havadarlarından aldıkları sifarişli yerinə yetirməyə davamlı cəhdlər edirlər"

Şair Ramaldanov: "Onlar öyrənmək istəyir ki, biz ön xəttə necə durmuşuq"

olsun, ayıq-sayıqlığını əldən verməməlidir. Qarşıdakı günlərdə bizi çox çətin və mürəkkəb durum gözləyir".

Maraqlıdır, acınacaqlı dövrünü yaşayan Ermənistan nəyə güvenir, indiki situasiyada Azərbaycanla müharibə işğalçıya lazımdır? Ü.Cəfərov: "Ermənistan əslində özü də çətin durumdadır. Onlar gözlənilir ki, bu dəfə Azərbaycan tərəfi onların daşını daş üstə qoymayacaq. Sadəcə, onlar havadarlarının, həm də onlara bu illər ərzində hər vəcdlə dayaqlı olmuş beynəlxalq qurumların maraqlarına xidmət göstərək ölkəmizi çətin seçim qarşısında qoymağa çalışırlar. Cəbhədə gərginliyin daha da artması həm də yeni silah və sursatın əldə edilməsi üçün düşmənin əl atdığı hiyləgər variantlardan biri kimi la-

zımdır. Sözsüz ki, müharibə onlara lazım deyil. Əldə etdiklərini öz rus qardaşlarının köməyi ilə əldə edə bilərlər. Yeraltı və yerüstü sərvətlərimiz bu illər ərzində Ermənistan büdcəsinə milyonlarla, bəlkə də milyardlarla gəlir gətirib. Onların məqsədi bizi daim təzyiqlə və şantaj altında saxlamaqdır".

Ehtiyatda olan polkovnik Şair Ramaldanov isə cəbhədəki gərginliyin Ermənistan daxilindəki hadisələrlə əlaqədar olduğunu düşünür: "Bir müddət əvvəl Ermənistanda yeni hökumətə və yeni hərbi rəhbərliyə təyinatlar olub. Bu dəyişikliklərdən sonra isə Qarabağ bölgəsində gərginlik gözlənilən idi. Elə buna görə də Azərbaycanın müdafiə naziri cəbhə bölgəsinə gedib, müvafiq tapşırıqlar verdi. Biz bilir ki, hazırda Ermənistan

daxilində ciddi gərginlik hökm sürür və iqtidar-müxalifət ziddiyyətləri artmaqdadır. Odur ki, diqqəti ölkə daxilindəki problemlərdən yayındırmaq üçün Qarabağ məsələsi həmişəki kimi ortaya atılıb. Eyni zamanda ağır vəziyyətdə yaşayan əhalinin diqqətini yayındırmaq üçün Qarabağda gərginlik yaratmaq istəyirlər".

Polkovnik Ramaldanov "Yeni Müsavat"a durumu şərh edərkən bildirdi ki, aprel döyüşlərinin daha geniş miqyasda təkrarlanmasını istisna etmir: "Qarabağ savaşı heç vaxt dayanmayıb, biz də heç vaxt düşünməmişik ki, sülh dövründə yaşayırıq. Sadəcə, atəşkəs razılaşması var, ancaq düşmən vaxtaşırı bu razılaşmanı kobud şəkildə pozur. Odur ki, istənilən vaxt döyüşlər yenidən başlaya bilər. Bunun üçün də bütün əsaslar var. Ermənistan rəhbərliyi söz vermişdi ki, sentyabr ayında apreldə itirilmiş mövqələri geri qaytaracaq. Son günlər də Talış kəndi istiqamətində Qarabağın separatçı rəhbərliyi müəyyən tədbirlər keçirir, heykəl qoyur. Bütün bunlar onu göstərir ki, Ermənistan dövləti sülh yolu ilə torpaqları qaytarmaq fikrində deyil. Torpaqları azad etməyin bir yolu var, o da hərbi yoldur. Azərbaycan dövləti də bunu tam başa düşür və döyüş hazırlığı ilə əlaqədar müəyyən göstərişlər verilir. Biz hər zaman döyüş hazırlıqlarını aparırıq. Bunun nəticəsi-

məniləri gətirməklə müxtəlif lokal toqquşmalar halında qətlə yetiriləcək ermənilərdən Kosova səhnəsi yaratmağa çalışır: "Vaxtilə dünya serblərlə Kosova albanları arasındakı toqquşmada fərqli bir yol tutdu. Kondaliza Rayın təşəbbüsündən sonra Amerika tərəfdarları da qəbul etdi ki, serblər albanları qırıb, yeni bir presedent yaranıb və soyqırma məruz qalmış xalq müstəqilləşməlidir. Bu əla da Kosovanın azadlığını əldə etdilər. İndi də deyirlər ki, Azərbaycan özü soyqırma məruz qalmış tərəfdir, ona görə də onlar vəziyyəti bərabərləşdirmək üçün Talış kəndini və sakinlərini öne veriblər, bununla da göstərmək istəyirlər ki, yeğin paradı bu dəfə Talış kəndində Azərbaycan ordusu keçirəcək".

Deputat hazırkı şəraitdə vəziyyətin aprel hadisələrini təkrarı kimi bir duruma gəlib çata biləcəyini də istisna etməyib: "Beynəlxalq vasitəçilərin son aylar müəyyən səfərlərinə baxmayaraq, danışıqların tamamilə dayanması fonunda sanki hərbi qüvvələr prosesin önünə çıxır. Hesab edirəm ki, indiki realıqda hərbi cəhətdən ermənilərlə növbəti təxribat hadisələri qarşısında deyil".

Hər halda, beynəlxalq aləmin sükutu da Azərbaycanı savaşa vadar edən amillərdəndir. Talış kəndində hərbi toplanti keçirən Ermənistan hələ ki kimsə "hərbiçilərinin rədd elə buradan" demir...

"Hər yazılan həqiqəti əks etdirmir. Gerçəkləri bilmək istəyirsinizsə, gəlin, görün!.." Zərdab rayon hüquq-mühafizə orqanlarından "Yeni Müsavat"da müəllifi olduğum "Başı kəsilən qadınlar" yazısına reaksiya belə oldu. O üzəndən yolumuz Zərdabın Yarməmmədbağınadır. 23 yaşlı üç uşaq anası Ruxsanə Astanovanın başının kəsilərək qətlə yetirildiyi kəndə...

Baş kəsilən ev...

Kəndə girəndən ta o evə gələnəcən neçə adamdan soruşduq ki, bəs başı kəsilən qadının evi hansıdır? Dedilər, Qara qovağın altındakı evdir...

Qara qovağın altındakı evdəyik. Həyət boşdur. Qapıları da taybataydır. İçəri girəndə adam vahimələnir. İki otaqlı tikilidir. Elə bil illərdir adam yaşamayıb burda. Hər yeri toz basıb. Eyvana qalxan kiçik pilləkənin yanında bir neçə nimdaş uşaq və böyük ayaqqabısı, kənarında yuyulmaq üçün ləyənə yığılan çirkli və hərsi bir rəngdə olan, bəzisi də çatlaq qab-qacaq, çirkli uşaq paltarları, sobaya qoymaq üçün doğranan bir qucaq odun, balaca və köhnə, başındakı yırtıqdan içinə saman doldurulmuş oyuncaq ayıciçiq...

Palçıqla bulaşmış eyvandan otaqların birinə keçdim. Sınıq-sökük mebel, stol, şkaf, çarpayı... Üstündə hələ qan izləri olan nimdaş döşək, hisli odun sobası, çaydan, cırıq-sökük, yəqin ki, qonşuların verdiyi köhnə uşaq, qadın geyimləri... Bir də qan qoxusu. O qadın bu otaqda öldürülüb. Əvvəlcə əri Aqşın küt aletlə alından zərbə vurub. Zərbədən yıxılan qadın hüşunu itirib, o üzəndən baltalandığı anda müqavimət göstərə bilməyib.

HAŞIYƏ: Qonşular deyir ki, həmin gecə səhərəcən çaqqal, canavar ulaşmasından yata bilməyiblər. Qan iyinə gəlibmiş yırtıcılar: "Onların evinin döşəməsində məsafələr var. Gəlinin qanı ordan aşağı süzülüb gölməçə yaradıbmış. Səhər gedib gördük, evin altındakı qan gölməçəsinin ətrafı yırtıcıların ayaq izləri ilə doludur. Səhərəcən torpaqdan gəlinin qanını yalayıb çala düzəltdimisi çaqqallar..."

Öldürülən qadın haqda nə deyirlər?

Qərribə olan bu idi ki, 23 yaşlı qadının həyat tərzi haqqında kənd adamları ən müxtəlif sözlər deyir. Biri söylədi ki, düzgün həyat tərzi keçirmirdi. O biri qonşusunun sözünü ağzında qoydu: "Ə düzdü ee, düz deyildi həyatı. Bir dəfə ondan şikayət eləmişdik. Gəlib xeyli danladılar. Hətta dedilər ki, o cür qadınların uşağını dövlət əlindən alıb özü tərbiyə eləyir, bax haa, eləmə elə işlər. O da yalvardı ki, daha heç nə eləməz, bircə uşaqları əlindən almasınlar. And da içdi ki, pis yola getməyəcək, camaatdan xahiş elədi ona məhlələrdə iş versinlər, nökrəçilik eləsin.

Ruxsanənin uşaqları dəcəl olub. Qonşular deyir ki, gəlin çörək dalyca gedəndə uşaqları ayağından çarpayıya bağlayırmış. Sonra qapını üzünə qıfıllayırmış ki, evdən qaçıb arxın kənarında oynamağa getməsinlər.

Səhərdə kənd sakinlərindən biri də qoşulur: "Yaşına görə üç uşaq ona çox idi. 23 nə yaşdır ki? Düşünün, beş yaşlı uşağı var. Altı ildir ərəddir. Deməli, ərə gedəndə 17 yaş olub. Ona ərə getmək də demək olmaz. Fermada fəhlə imiş. Orda tanış olub Aqşınla da. Bir yerdə yaşayıblar. Rəsmi nikahları da sonradan olub, deyəsən. İndi də

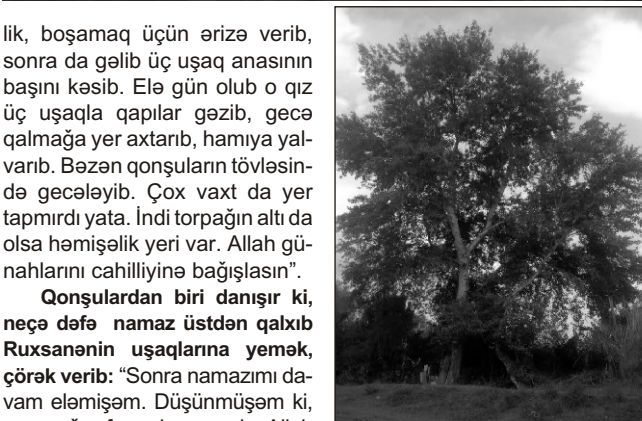
Qara qovağ altında qətl - başı kəsilən qadının qan donduran hekayəsi

Əri tərəfindən amansızlıqla qətlə yetirilən 23 yaşlı Ruxsanə Astanovanın üç övladı ortalıqda qalib və onlara sahib çıxan yoxdur ...

ər atıb gedib, dəfələrlə ərin ailəsi döyüb çölə atıb". Kənd məktəbinin müəllimlərindən biri ilə söhbət edirik: "Böyük oğlunun beş yaş var. Dedim, onun sənədlərini gətir məktəbəqədər hazırlıq sinifləri açılib, özü də pulsuz, qovağ oxusun. Gördüm uşaqların üçünün də sənədini gətirib. Dedim, bax gör hansı onunkudur? Dedim, özün niyə baxmırsan? Qayıtdı ki, məktəbə getməmişəm, oxuya, yaza bilmirəm. Sənədlərin içindən böyük uşağın sənədini götürüb, məktəbə yazdırdım ki, bari uşağın oxuması yazması olsun. Üç gün getdi məktəbə, anasını öldürdü atası, daha gedə bilmir".

Qərribə hörmət...

Heç kim ona əxlaqsızdır, ailəmə pis nümunədir, uşaqlarımla oynamağa yarasız uşaqları demir. Hamı deyir bədbəxt idi, vəssalam... Ruxsanənin həyatından danışan yaşlı kənd adamının dediklərindən: "Bala, bədbəxtliyin ayrı forması olmur. O bədbəxt adam idi. Bədbəxt da öldü getdi. Ər küçələrə atıb, üstəyib.

olub, içəri ilk girən oğlanı. Ruxsanənin meyitini götürməkdə əməliyyatçılara kömək eləyib. Tapmağına tapdıq. Dedi, adımlı çəkməyin, amma dəqiq nə olduğunu deyim sizə: "Baltanı düz boğazından vurmuşdu. Boyun sümüyü üzümüzdü. Arxasında bircə barmaq ilişəcək dəri qalmışdı. Əvvəlcə istədim başından tutub götürürəm. Gördüm o cür qaldırsam başı əlimdə gələcək. O üzəndən çiyindən götürdüm, başı kürəyinə sallana qaldı bədbəxtin".

tada qalan üç uşaq, üç qardaşdır. Xanoğlan, Xanlar, Nihad. "Məə apamaa".... O üç uşaqdan birinin, Xanların, sizə təqdim olunan şəklinə diqqət edin. Bəlkə də şəkildən o qədər duyulmur. Uşağın alında dərin, şişib, çirk etmiş yara var. Atası bıçaqla vurub. Qonşular deyir, ailədə ikinci uşaqdır Xanlar. O, nə zaman atasına, Aqşına yaxınlaşıbsa, ata döyüb, eyni yerə bıçaqla vurmuş ki, rədd ol, sən bizim qan deyilsən. Qonşular buna dəfələrlə şahid olub, hətta irad bildiriblər ki, uşağın nə günahı?!

Beləcə, Zərdab rayon mərkəzinə dönürük, uşaqları görməyə. Onları görəndə yaranan ilk təəssürat bu ki, belə saxlandıqlarına görə ayrıca cinayət işi açıla və ailədən alına bilirdi uşaqlar zamanında. Nitqləri qüsurlu, üst-başları çirkli, bir qarın ac, bir qarın tox. Özü də ulu nənələrinin məhləsində dolayırlar. Onlara deyiblər ki, kimlərsə gəlib sizi aparacaq. Uşaqlar heç yerə getmək istəmir. Bu üzəndən yad adam görəni kimi gücləri yetincə yük-

Nəvələrinin harada olması ilə maraqlanmırlar
Ruxsanənin qayınatası, Aqşının digər ailə üzvləri nəinki yasa gəlib, heç nəvələrinin harda olması ilə maraqlanmayıblar da. Hədisənin ertəsi gün qayınata kəndə qalib, evin döşəməsinə tökülən qanı yuyub, mağazadan iki çörək, bir konserv, araq alıb. Gecəni qalib, səhəri Bakıya dönüb. Çünki qızı və həyat yoldaşı Bakıdakı kafelərdən birində işləyir. Yeni onlar ailəliklə Bakıda yaşayırlar. Dərd onlar yox, anası torpağa, atası məhbəsə gedən, or-

seksə səslə qışqırırlar. Harasa aparılmalarına etiraz eləyirlər. Beş yaşlı böyük qardaş, nitqi qüsurlu Xanoğlan hamıdan bərk qışqırır: "Məə apamaa, gedmeem, apamaa..."

"Mən səni aparmıram, gəl şəkli çəkdik" deyəndən sonra gözünün yaşını silib, gülümsədi. Başı ilə razılığını bildirdi. Sakitcə gəlib kürəyini mənə söykədi... Nə zamandır çimib, yuyundurulmur bu körpə. İlahı, gül ətri gələsi halda, nə qoxur bu uşaq? Bir az qan, bir az aclıq, bir az natəmizlik, bir az baxımsızlıq...Bu körpə faciə qoxuyur, faciə...

"Aşşın xitt eyedi"...
Xanoğlan atasının elədiklərini evlədən sonacən görüb: "Sən bisen Aşşın xitt eyedi..." "Kağızı? Nə düzəldir sənə?" Əslində nə dediyini anlamışdım, sadəcə, fikiri yayındırmaq ümidi ilə belə dedim.

"Eşş, mamaan bozağın xitt eyedi...Soya cene xitt eyedi, soya cene, xitt eyedi, soya cene..." deyir yenə... Rəqəm bilməyən uşaq anasına dəyən baltaların sayını "xitt eyedi" sözlərini təkrar-təkrar saymaqla yadda saxlamışdı. Sayı adamlara belə anladırda balaca. Dalbadal bir neçə dəfə təkrarlayır, sonra dayanıb, "hə day xitt eyəmədi soya" deyirdi...

CAHİLLİK!
Ruxsanənin anası Gülnarə Astanova isə səssizcə oturub. Onunla danışmaq yox, adam ona üsyan eləmək istəyir. Amma özünü birtəhər saxlamalısan, olmaz. **-Yazını yazanda soyad lazım olur, soyadınız necədir Gülnarə?**
-Bilmirəm.
-Necə yəni?
-Yaza-oxuya bilmirəm. Fəmiyyə yadımda qalmır. Onsuz da lazım olmur. Hara gedirəm ki, orda kağızda olar. Nə qızını bilirəm, nə özümlükünü. Baxın görün nədi fəmiyyə, orda kağız var.

Ailənin soyadını qonşulardan öyrəndik. Adamın inanacağı gəlmir ki, ölkədə soyadı dilinə illərdir gəlməyən, elə buna görə də onu xatırlaya bilməyən vətəndaş da var. Bax elə bu məqamda aqlır düyün. Məmləkətdə niyə bu qədər baş kəsildi, qadın ölümünün olduğu düyün. Bircə səbəb var: CAHİLLİK!..

Baxın Gülnarənin anası da, özü də balaları da, hətta balasının balası da yaza-oxuya bilmir. Bu, balaca bir rayon, hətta ölkə üçün çoxdur. Məmləkəti gələcəkdə onlara təhvil verməmək üçün bu göstəriçini hamı da aidiyyəti qurumlara əməlli SOS siqnalı olmalıdır. Bəlkə belə adamlara elementar şeyləri, yazmağı, oxumağı öyrətmək haqda kimsə düşündü. Bəlkə dövlət belə bir layihə, proqram hazırlamaq kimi addım atdı. Çünki bu lazım deyil, gələcəyimizi düşünürükse vacibdir.

Onlara sahib çıxıb!..
Bu yazının mahiyyəti təkəcə bir faciədən danışmaq deyil. Həm də ortada qalan üç qardaşın, azyaşlının - Xanoğlan, Xanlar və Nihadın - dövlət tərəfindən sahiblənməsi işini sürətləndirməyin vacib olduğunu aidiyyəti orqanlara xatırlatmaqdır. O uşaqlar atasız-anasızdılar. Yarı ac, yarı toxduqlar. Xanların başındakı yara getdikcə dərinləşir. Yatmağa yerləri belə yoxdur. İnsanlıq xatirinə onları xilas edin! Heç vəzifə borcu deməyin, eləcə insanlıq haqqı xatirinə...
□ Jalə MÜTƏLLİMOVA

Akif Çovdarov iş yoldaşının intiharını ilə bağlı dindirilə bilər

Müzəffər Baxış: "Onun dindirilməsi, ifadəsinin alınması zərurəti mövcuddur"

"İlqar Əliyev döyüb, sonra asıb öldürmüşünüz". Bunu ləğv edilən Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin (MTN) Energetika və Nəqliyyat Sahələrində Təhlükəsizlik İdarəsinin həbsdə olan rəisi Akif Çovdarov bildirib.

Bu haqda A.Çovdarovun vəkil Kamandar Nəsimov məlumat yayıb. Sitat: "Akif Çovdarov bizimlə görüşdü. Getdik rəisin yanına. Akif Çovdarov rəisə dedi ki, İlqar Əliyev döyüb, sonra asıb öldürmüşünüz, o biri təqsirləndirilən şəxs Orxan Osmanovu döyüb, yalandan ifadə almısınız. İlqar necə döyüb, öldürüb, sonra asıblar, hamısı dəqiqdir. Akif də deyir ki, mən bunlara etiraz olaraq özümü açıq edib öldürəcəm. Eldar Mahmudova qarşı İlqar Əliyevdən ifadə almaq istəyiblər. Orxan Osmanovdan isə Akif Çovdarova qarşı ifadə almaq istəyiblər".

Maraqlıdır, Akif Çovdarovun kifayət qədər ciddi bir iddiası araşdırılmalıdır? Müəmmalı, mübhəm ölüm işləri ilə bağlı belə iddialar mətbuat səhifələrinə çıxdıqdan sonra hansı addımlar atılmalıdır?

"Hüquqi Dövlət" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Müzəffər Baxış Akif Çovdarovun söylədiklərinin ciddiliyinə şübhə etmir: "Verilən məlumatlardan belə aydın olur ki, hazırda İlqar Əliyevin ölümü ilə əlaqədar istintaq davam edir. Yəqin ki, istintaqı aparən istintaqçı da onun asılı vəziyyətdə meyiti aşkarlanan kameraya baxış keçirib. Həmin kamera Bakı İstintaq Təcridxanasının (BIT) neçənci mərtəbəsində olması, kameranın nömrəsi, vəziyyəti, yerləşməsi hadisə yerinin protokolunda qeyd olunub. İlqar Əliyev ölümünə qədər kamerada kiminlə saxlanılıb və s. məsələlər də cinayət işinin materiallarında var. Akif Çovdarov İlqar Əliyevlə bir kamerada saxlanılıbsa, bəli, bu halda kamera yoldaşının ölümü ilə bağlı hökmən Akif Çovdarov dindirilməlidir".

M.Baxış deyir ki, belə olmaybsa, A.Çovdarovun vəkil vasitəsilə açıqladığı elə də ciddi hesab edilməməlidir: "Tutaq ki,

İlqar Əliyev

İlqar Əliyev BIT-in 1-ci mərtəbəsinin 21-ci kamerasında, Akif Çovdarov isə 3-cü mərtəbənin 11-ci kamerasında saxlanılıbsa, belə olduğu halda Akif Çovdarovun vəkil vasitəsilə KİV-də hansı məlumatları ictimailəşdirməsindən asılı olmayaraq, onun dindirilməsi zərurəti yoxdur".

Tanınmış hüquqşünas düşünür ki, A.Çovdarov belə açıqlamalarla ictimaiyyətin diqqət mərkəzində qalmaq istəyir: "Amma ola bilər ki, Akif Çovdarov İlqar Əliyevlə qonşu kamerada saxlanılıb və onun ölümü ilə bağlı hansısa məlumatları eşidib. Bu halda Akif Çovdarov hansı ağır cinayəti törətməsindən asılı olmayaraq, hərtərəfli istintaqın aparılması, həqiqətin üzə çıxarılması üçün onun dindirilməsi zərurəti mövcuddur".

Tanınmış hüquqşünas deyir ki, özünəqəsd Cinayət Məcəlləsinin 125-ci maddəsi ilə tövsiyə olunan cinayətdir. Bir şəxsi intihara təhrik etmiş şəxsi 7 ilədək cəza gözləyir. Belə cinayətlər az ağır cinayətlər kateqoriyasına aid cinayətdir və Cinayət Prosesual Məcəllənin tələbinə gö-

re, bu qəbildən olan cinayətlərin istintaq müddəti maksimum 10 aydır.

Bəs İlqar Əliyevin ölümünün ən maksimal müddətə qədər araşdırılması və sona çatdırılması nə ilə əlaqədardır?

M.Baxış deyir ki, cinayətin açılmaması üzündən müddətin uzanması və istintaqın 10 aydan daha artıq uzadılması qanunda nəzərdə tutulur: "Ola bilsin ki, konkret qərar qəbul edə bilmirlər. Özlərində də şübhələr var ki, İlqar Əliyev kimlər tərəfindənsə özünü asmağa təhrik edilib. Məsələn, həmin təcridxanadan yolu düşən, Azərbaycanda kifayət qədər tanınan insanlar var ki, birmənalı deyirlər ki, orada özünü asmaq mümkün deyil. Görünür, istintaqın özündə də müəyyən şübhələr var ki, cinayət işinin istintaqçı ən son müddətə qədər davam etdirilir. İstintaq müəyyən şübhələri aradan qaldırmaq üçün zəruri istintaq hərəkətlərini həyata keçirə bilər".

Tanınmış hüquqşünas son illərin Azərbaycan istintaq praktikasından da danışdı: "Son illərdə belə işlərdə istintaqı dayandırır-

lar, 1-2 ay ötür, həmin dayandırılma qərarını ləğv edirlər və yenidən bir müddət istintaq davam edir. Bu hal bir neçə dəfə təkrar olunur və beləliklə, iş bir neçə il davam edir. Əksər hallarda isə belə işlərdə heç bir nəticə də olmur".

Müzəffər Baxış deyir ki, az ağır cinayətlər kateqoriyasına aid olan bir işin istintaqı üçün 10 aylıq müddət böyük bir zaman kəsiyidir: "Sovetlər dönməndə müddətlərin aşılmasına görə müstəntiqləri tənbeh edirdilər. İndi isə belə deyil. Müddətin ötürülməsi xırda bir şey sayılır deyə məsuliyyətsizlik yaranıb. Əslində isə bu qəbildən olan işlər çox ciddi işlərdir. Bir vətəndaşın asılmış meyiti dövlətin nəzarəti altında, dövlətin quru-

"Lənkəranski" nin qətlinin üstü açıldı-ortada nə killer var, nə sübut...

Rusiya mətbuatı iddia edir ki, Rövşən Cəniyevi "göyerti kralı" Canpolad Şamilovun qisasını almaq üçün öldürüblər

Avqustun 17-dən 18-nə keçən gecə Türkiyədə öldürülən məşhur azərbaycanlı "qanuni oğru" Rövşən Cəniyevin ("Lənkəranski") qətlinin sifarişçiləri ilə bağlı daha bir iddia yayılıb. Rusiyanın crimerussia.ru saytının xəbərinə görə, "Lənkəranski"ni "göyerti kralı" Canpolad Şamilovun qisasını almaq üçün öldürüblər.

Rus mediası məlumatı Rusiya hüquq-mühafizə orqanlarına istinadən yayıb. Bildirilir ki, Rusiya hüquq-mühafizə orqanları aydınlaşdırıblar ki, "Lənkəranski"nin qətlini 2016-cı ilin mart ayının 16-da Canpolad Şamilovun Moskvada güllələnməsi ilə birbaşa bağlıdır. Ortada isə bunu sübut edə biləcək nə fakt, nə həbs edilən var...

Sayt "Rosbalt"a istinadən yazır ki, "Lənkəranski"nin İstanbuldakı qətlini Rusiya Federasiyasının kriminal dünyasında güc bölgüsünə təsir etdiyi üçün onun ölümünün araşdırılması ilə bu ölkənin xəfiyyətləri də məşğul olublar. Operativ əməliyyat yolu ilə onlar bu cinayətin üstünü açıblar. Canpolad Şamilovun qətlini araşdırılarkən məlum olub ki, onun aradan götürülməsi üçün "qanuni oğru" R.Cəniyevin qruplaşmasından iki killer cəlb olunub. Həmçinin xəfiyyətlər aydınlaşdırıblar ki, Canpoladın aradan götürülməsi tapşırığını onunla münafiqədə olan "Lənkəranski" şəxsən veribmiş.

Bəs "göyerti kralı" adlandırılan Canpoladla "Lənkəranski"nin bölə bilməyəcəyi nə olub ki, tərəflər düşməne çevriliblər? İş ondadır ki, Canpolad Şamilov uzun müddət "Lənkəranski"nin nəzarət etdiyi bazarlara göy-göyerti vermiş. Amma qətlindən bir müddət əvvəl o, "Lənkəranski"nin nəzarət etdiyi bazarlara göyerti təminatını həyata keçirməkdən imtina edib. Hələ o vaxt Rusiya mətbuatı yazırdı ki, Canpolad Şamilov bu addımı Aslan Usayan ("Ded Xasan") klanının-konkret olaraq Zaxari Kalaşov ("Şakro Molodoy") və Vaqif Süleymanovun ("Vaqif Bakinski") diktsi ilə atıb.

2015-ci ildə "Lənkəranski"nin Moskvadakı topdantsatış bazarlarına "Şakro Molodoy"un qruplaşmasına daxil olan Vaqif Süleymanov müdaxilələr etməyə başlayıb. "Lənkəranski"nin nəzarətində olan bazarlarda meyvə-tərəvəzin topdantsatışı ilə məşğul olan biznesmenlərə hədə-qorxu gəlməklə özlərinin nəzarətində olan bazarlara yönləndirmək cəhdləri olub. "Lənkəranski"nin yaxın ətrafının gözlənilən reaksiyası da çox da gecikməyib. Vaqif Süleymanovun planında əsas rol alanlardan biri, böyük maliyyəyə sahib olan biznesmen Canpolad Şamilov öldürülüb.

"Yeni Məsəvi" xatırladı ki, Canpolad ötən il martın 16-da Slavyanski bulvarı yaxınlığındakı evinə gəlib. Maşını dayanacaqda saxladıqdan sonra evinə qalxmaq istəyib. Amma dayanacaqdan evinə qalxan lift xarab olub. Bildirirdi ki, lifti onun qatilləri xarab edib. Bu səbəbdən də o, dayanacaqdan çıxıb evinin girişinə doğru irəliləyib. Bu zaman isə killer ona tərəfə qaçıb və tapancaдан atəş asmağa başlayıb. Aldığı güllə yaralarından o, yerindəcə keçib.

Bundan sonra Canpolad Şamilovun qohumları və silahdaşları da öz araşdırmalarının gedişatında qətlin arxasında "Lənkəranski"nin olduğu qənaətinə gəlmiş və ondan qisas alınacağını bildirərək, barəsində ölüm hökmü vermişdilər.

Qeyd edək ki, bundan əvvəl də "Lənkəranski"nin qətlinin digər azərbaycanlı "Qoca Bakinski" ləqəbli Əlibalaba Həmidovun avqustun 18-də İstanbulda vəhşicəsinə qətlə yetirilməsi ilə də əlaqələndirmişdilər. Bildirirdi ki, "Lənkəranski"nin "Qoca"nın üçüncü ildönümü günündə güllənməsi qisas aktı ola bilər.

□ E.MƏMMƏDƏLİYEV

□ ORXAN

Bir neçə gün öncə Dövlət Təhlükəsizlik Xidməti əməkdaşlarının keçirdikləri əməliyyat nəticəsində Azərbaycanda terror aktları və silahlı basqınlar törətməyi planlaşdıran silahlı dəstə zərərsizləşdirilib. Məlumat görə, terrorçulardan "Ömər" ləqəbli A.Quliyev oktyabrın 26-da Ələt qəsəbəsində zərərsizləşdirilib. Belə ki, DTX əməkdaşları terrorçuluq fəaliyyətində şübhəli bilinən 21 yaşlı A.Quliyevin Bakı-Ələt yolunda hərəkətdə olan Bakı-İstanbul avtobusunda olmasını müəyyənləşdirib. Əməliyyatçılar A.Quliyevi avtobusdan düşürmək istəyərkən o, üzərində olan əl qumbarasını partlatmaqla müqavimət göstərməyə çalışıb.

Bu zaman DTX əməkdaşları yüksək peşəkarlıq nümayiş etdirərək avtobusda olan şəxslərin və Bakı-Ələt yolunda olan digər nəqliyyat vasitələrinin təhlükəsizliyini təmin etmək məqsədi ilə "Ömər"ə atəş açaraq onu zərərsizləşdirib.

Sözsüz ki, terrorçu avtobusa Bakı Beynəlxalq Avtovağzalında minib. Çünki avtobusa minik məhz orada həyata keçirilir. Bəs o, üzərində partlayıcı maddə ilə buna necə nail olub? Hadisədən artıq bir həftə keçib. İndi necə, avtovağzalda sərnəşinlərin çantaları, üstləri yoxlanılır? Onların təhlükəsizliyi necə təmin olunur?

Bütün bu suallara cavab tapmaq üçün Bakı Beynəlxalq Avtovağzalına yollandıq. Orada müşahidə etdik ki, "terrorçu olayı" avtovağzalın rəhbərliyinə, əməkdaşlarına heç də "dərs" olmayıb...

İlk olaraq onu qeyd edək ki, Bakıdan İstanbula hər gün 5 avtobus yola düşür. Belə ki, ilk avtobus saat 12:00-da, digərləri isə bundan 5 dəqiqə ara fasiləsi ilə avtovağzalından çıxır. Avtobusu Türkiyənin müxtəlif şirkətləri təşkil edirlər və hər birində 45 nəfər sərnəşin yola çıxır.

Avtobuslar yola çıxmazdan bir saat öncə avtovağzalda olub, müşahidələrimizə başladıq. Əllərində iri çantalar, çamadanlar olan sərnəşinlər

Terrorçunun qumbara ilə mindiyi Bakı-İstanbul reysində sərnəşinlər yoxlanmır

Bakıdan İstanbula hər gün 5 avtobus yola düşür, amma sərnəşinlər də, onların yükləri də "gözlə" yoxlanılır

bir-bir yola düşməli olan avtobusa yaxınlaşdırdılar. Sürücünün köməkçiləri sərnəşinlərin çantalarını alıb, içərisində nə olduğunu şifahi şəkildə soruşduqdan sonra onları avtobusun yük yerinə qoyurdular. Daha sonra isə onların sənədlərini, biletlərini yoxlayırdılar. Beləcə, bir avtobus tam şəkildə dolub, yola düşdü. Yola düşənə qədər də hər hansı bir başqa yoxlamanın şahidi olmadıq. Digər avtobuslarda da hər hansı bir fərqli durumu müşahidə etmədik. Onların da sərnəşinləri eyni qayda üzrə çantalarını təhvil verib, avtobusun salonuna keçib əyləşirdilər.

Nəqliyyat şirkətinin nümayəndələri ilə söhbətimiz zamanı onlar bir neçə gün öncə baş verən hadisədən məlumatlı ol-

duqlarını bildirdilər. "Bəs nə üçün təhlükəsizlik tədbirləri görülmür" deyərək, soruşduqda isə bildirdilər ki, bunu avtovağ-

zalın nəzarətçiləri etməlidirlər. Onlar söylədilər ki, onlara hər hansı bir yoxlama cihazı verilməyib. "Biz üzərimizə düşən işi görürük. Əlimizdən gələn qəddər çantaların içərisinə baxıb, sərnəşinlərdən nə apardıqlarını soruşuruq. Daha sonra isə çantaları yük yerinə qoyuruq" deyərək, avtobusun sürücüsü köməkçiləri bildirdilər.

Məlum olduğu kimi, avtovağzalda polislərlə yanaşı, nəzarətçilər də fəaliyyət göstərirlər. Onlar gözləmə yerlərində və ümumilikdə avtovağzalın ərazisində gəzərək, təhlükəsizliyi qoruyurlar.

Mövzu ilə bağlı söhbət etdi-

yimiz nəzarətçilər bildirdilər ki, hadisədən məlumatlıdırlar və rəhbərlik tərəfindən müvafiq tədbirlər görülməlidir. Lakin onlar da təsdiqlədilər ki, çantalar hər hansı bir "x-ray" cihazından və ya bu kimi xüsusi yoxlamalardan keçmir.

Bəs bu kimi durumlarda çantaları avtovağzal yoxlamalıdır, yoxsa sərnəşindəşım şirkətinin özü?

Məsələ ilə bağlı təhlükəsizlik üzrə ekspert İlham İsmayılın da fikrini aldıq. O, "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, əslində şirkətin nümayəndələri bunun üçün avtovağzalda müraciət edə bilərlər:

"Bununla sərnəşindəşım şirkəti məşğul olmur. Onlar məsələ ilə bağlı avtovağzalın rəhbərliyinə müraciət etməlidirlər. Avtovağzal rəhbərliyi də sərnəşinlərin yoxlanılması üçün müvafiq tədbirləri görməlidir. Bununla bağlı hər hansı bir müəhifə şirkətinə də müraciət etmək olar. Yaxud da bu kimi üsullardan istifadə etməklə sərnəşinlərin çantalarını, üstlərini yoxlamaq olar. Lakin qeyd etdiyim kimi, bu işdən sorumlu olan şəxslər avtobusun sürücüsü və digər əməkdaşları deyil".

Əli RAİS
Fotolar müəllifindir

"Sığortalanmayan əmanətlərin qaytarılma ehtimalı sıfıra bərabərdir" - ekspertdən bəd proqnoz

"Bu pullar məsuliyyətsiz və korrupsion şəraitdə kredit kimi verilib və batırılıb"

Hazırda bank sektorundakı ən böyük problemlərdən biri sığortalanmayan əmanətlərlə bağlıdır. Müflis olmuş banklardakı dövlət tərəfindən sığortalanan əmanətlər Əmanətlərin Sığortalanması Fondu tərəfindən qaytarılma ehtimalı bəlli deyil. Bununla bağlı nə hökumətdən, nə də bank sektorundan kimsə məsuliyyəti öz üzərinə götürür.

Bank sektoru üzrə mütəxəssis, uzun illər banklarda rəhbər vəzifədə çalışmış təcrübəli hüquqşünas Əkrəm Həsənov bildirdi ki, sığortalanmayan əmanətlərin qaytarılma ehtimalı olduqca aşağıdır, faktiki sıfıra bərabərdir. Ekspert fikrini belə izah etdi: "Tutaq ki, bağlanan (müflisləşmiş) bankın 100 milyon manat ekvivalentində borcu qalıb: 45 milyon sığortalanmış əmanətlər, 30 milyon sığortalanmamış əmanətlər, 20

milyon sahibkarların bank hesablarındakı vəsaitlər, 4 milyon digər banklara borcu, 1 milyon işçilərinin əmək haqqı, habelə dövlətə vergi borcu. Bankın özünün isə cəmi 70 milyon manat əmlakı var: 60 milyon ona borcludan tərəfindən ödənilməli olan kreditlər, 10 milyon isə daşınmaz əmlakı, avtomobilləri və digər daşınar əmlakı. Göründüyü kimi, 30 milyon çatmır ki, bank bütün borclarını ödəsin. Deməli, bank sahiblərinin

və menecerlərin fəaliyyətinin nəticəsində zərər yaranıb, əslində isə faktiki olaraq mənimənəlib. Yəni bankın kreditöründən kimsə pulunu qismən və bəlkə də həтта tam ala bilməyəcək. Bankın ləğvedicisinin vəzifəsi ondan ibarətdir ki, banka olan kreditləri yığsın, əmlakını isə satsın ki, əldə edilən 70 milyon manatı kreditör-lər arasında bölüşdürsün. Bu necə olmur? Əvvəla, ona deyim ki, 45 milyon sığortalanmış əmanətləri Əmanətlərin Sığortalanması Fondu uzağı 6 ay ərzində əmanətçilərə qaytarmalıdır. Bundan sonra ləğvedici ilk növbədə fondun ödədiyi həmin 45 milyon manatı fon-da qaytarmalıdır. Tutaq ki, 60 mil-

yon manatlıq krediddən ləğvedici 45 milyon manatı qaytara bildi. 10 milyon manatlıq əmlakı isə 5 milyon manata satdı. Deməli, nəticədə 70 milyon əvəzinə cəmi 50 milyon əldə edildi. Burada 20 milyon manatın hara getdiyi də önəmli məqamdır. Ancaq əvvəlcə 50 milyon manatın necə bölüşdürülməsinə nəzər yetirək: 45 milyon Əmanətlərin Sığortalanması Fondu qaytarılacaq: əmək haqqı, inzibati xərclər və s. Təbii, şişirtmələrin olacağı da istisna edilmir. Çünki ləğvedici, bir qayda olaraq, müflis bankı yeyinti mənbəyi kimi baxır. Yerdə qalan 2 milyon ma-

natdan 1 milyon manatı ləğvedici ilə dil tapa bilən hansısa banka qaytarılacaq. Qalan 1 milyon manatdan isə bankın işçilərinin maaşı və dövlətin vergisi ödəniləcək. Beləliklə, 30 milyon sığortalanmamış əmanətlərin sahiblərinə, bank hesablarındakı 20 milyon vəsaitin sahibi olan sahibkarlara və 3 milyon vəsaitin sahibi olan banklara 1 qəpik belə qaytarılmayacaq. Halbuki arada itən 20 milyon manat da ortada olsaydı və ləğvedici xərclərini şişirtməsəydi, bu 53 milyon manatın sahibləri də qismən də olsa pulunu geri ala bilərdi".

Ortada yoxa çıxan 20 milyon manata gəlinə, Əkrəm Həsənov bildirdi ki, bankın milyon manatlıq əmlakının 5 milyona satılmasının izah ehtiyacı yoxdur: "Fikrimcə, ləğvedici, sadəcə, "otkat" müqabilində əmlakı bilərəkdən ucuz satır və sənədlərində qeyd edir ki, guya yüksək qiymətlə alıcı tapa bilməyib, həтта hərərac da keçirib. Kreditlərə gəldikdə isə qeyd edildiyi kimi, bankın kreditləri 65 milyon təşkil edirdi, amma ləğvedici cəmi 50 milyon qaytara bilib. Səbəb isə odur ki, ləğvedici bəzi borcalanlarla işbirliyinə daxil olub rüşvət alaraq krediti tam geri almayıb. Məsələn, krediti restrukturi-zasiya edərək bir hissəni guya bağışlayıb.

Yaxud da bilərəkdən məhkəmə prosesində zəif çıxış edərək qismən məğlub olub. Yaxud məhkəmə qərarından sonra borc alanı sonadək təqib etməyib və guya müflis olması ilə barışıb. Və ya kredit üzrə girov əmlakı bilərəkdən xeyli ucuz qiymətə satıb və s. Üsulları, yolları çoxdur təbii".

Hüquqşünasın fikrincə, bunun yeganə yolu müvafiq şəxslərin kütləvi şəkildə məhkəməyə verilməsindən keçir: "Nəticədə bankın sahibləri və menecerləri 30 milyon manatı mənimləyərək bankı müflis edir və buna görə cəzalanmır, müştərilər 30 milyon manatı itirir. Digər tərəfdən, bank nəzarəti orqanının təyin etdiyi ləğvedici olan-qalan əmlakı da talan edir və müştərilər əlavə olaraq da 23 milyon itirir. Beləliklə, sığortalanmamış əmanətlərin qaytarılması ehtimalı çox azdır, demək olar ki, yoxdur. Bu pullar məsuliyyətsiz və korrupsion şəraitdə kredit kimi verilib və batırılıb. Buna görə də bu əmanətçilərin yeganə şansı odur ki, həmin bankların sahiblərini, rəhbərlərini, habelə Mərkəzi Bankın o banklara nəzarət etmiş şəxslərini məhkəməyə verib vurulmuş zərərini əvəzinə tələb etsinlər. Amma bunun üçün də həmin əmanətçilərin birləşmələri zəruridir".

Nərgiz LİFTİYEVƏ

ABŞ-in müdafiə nazirinin Rusiya, Ukrayna və Avrasiya üzrə köməkçisinin müavini Maykl Karpenter Azərbaycanda səfərdədir. Azərbaycanın müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov M.Karpenterin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

Müdafiə Nazirliyi xəbər verir ki, regiondakı hərbi-siyasi vəziyyət barədə qonağa məlumat verən nazir Ermənistanın Cənubi Qafqazda sabitliyə təhlükə yaratdığını, beynəlxalq hüquq norma və prinsiplərə məhəl qoymadan Azərbaycan torpaqlarını işğal altında saxladığını və vasitəçiləri səylərinə baxmayaraq qoşunların qarşılıqlı xəttində tərribatlar törətməklə vəziyyəti gərginləşdirdiyini xüsusi qeyd edib. Cənab Həsənov eyni zamanda Azərbaycan ilə ABŞ arasında hərbi əməkdaşlıq proqramları, o cümlədən NATO çərçivəsində Azərbaycan Silahlı Qüvvələri ilə alyansa üzv olan və tərəfdaş dövlətlər arasında qarşılıqlı əməliyyat uyarılığının əldə edilməsi, Əfqanıstanda həyata keçirilən qeyri-döyüş missiyasına verilən töhfə haqqında ətraflı danışdı.

Öz növbəsində M.Karpenter ABŞ hökumətinin Azərbaycanla təhlükəsizlik və hərbi sahədə əməkdaşlığın genişləndirilməsi və gücləndirilməsində maraqlı olduğunu, bu istiqamətdə fəaliyyətlərin davam etdiriləcəyinə əminliyini bildirib. Azərbaycan ordusunun döyüş hazırlığına yüksək qiymət verən qonaq şəxsi heyətin müasir və yeni silahlarla təchiz edildiyini, istənilən təhdidə çevik cavab vermək imkanına malik olduğunu xüsusi qeyd edib. Qarşılıqlı maraqlı doğuran görüşdə ölkələrimiz arasında ikitərəfli hərbi əlaqələrin genişləndirilməsi perspektivləri, o cümlədən təhlükəsizlik və müdafiə sahəsində əməkdaşlıq, hərbi təhsil və tibb hazırlığı məsələləri də müzakirə olundu.

Pentaqon təmsilçilərinin Azərbaycana vaxtaşırı səfər etməsi, müxtəlif səviyyələrdə gö-

rüşlər keçirməsi təbii ki, sıradan bir məsələ deyil. Bölgəmizdə təsirsiz ötürməyən geopolitik toqquşmalar fonunda ABŞ-in hərbi elitasının Azərbaycana təşrif buyurması həm də ölkəmizin işğala məruz qalması barədə həqiqətlərin çatdırılması baxımından faydalı sayılır. Ancaq burada başqa bir məqam da diqqət çəkir, ABŞ-in siyasi elitası dolayısı və ya birbaşa Azərbaycanla təzyiqlik və dikte dili ilə danışdığı halda, hərbi elita daha yumşaq tövr nümayiş etdirir.

Budəfəki səfərdə Amerika təmsilçisinin Rusiyaya qızcıqlandıra biləcək açıqlaması da oldu. "Hələbdə vəziyyət faciəvidir. Orada humanitar böhran yaşanır" - deyən Karpenter bildirib ki, Rusiyanın hərbi müdaxiləsi vətəndaş müharibəsi oduna benzin tökməkdir: "Biz rusiyalı həmkarlarımızla bu məsələni həll etmək istiqamətində işləməyə çalışırıq. Regionda sülh və təhlükəsizliyin təminatı üçün işləməyə davam edəcəyik". (APA)

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlu Karpenterin səfərini "Yeni Müsavat"a şərh edərkən "ABŞ hərbi elitasının - Pentaqonun Dövlət Departamenti ilə müqayisədə rəsmi Bakı ilə daha tez dil tapması onunla bağlıdır ki, amerikalı hərbiçilərin demokratiya və insan haqları ilə bağlı Azərbaycan hakimiyyətindən hər hansı tələb və istəkləri yoxdur" - deyərək bildirdi: "Bu da Azərbaycan hakimiyyəti üçün məqbuldur. Ona görə də rəsmi Bakı Pentaqondan gələnlərlə daha tez dil tapır və əməkdaşlığın inkişafı yollarını müzakirə edirlər". E.Şahinoğlunun fikrincə, harda ki rəsmi Bakı

rəsmi Bakı

Pentaqon rəsmisinin Bakı səfərini zəruri edən ilginç səbəblər

ABŞ-in siyasi elitasından fərqli olaraq hərbi elitası Azərbaycanla münasibətlərdə olduqca korrekt və ehtiyatlı davranır

əməkdaşlığın genişlənməsində maraqlıdır, o sahədə Pentaqona "yox" demir və ABŞ-in maraqlarını nəzərə alır.

Qeyd edək ki, Azərbaycan antiterror koalisiyasının üzvü kimi illərdə ki, terrora qarşı mübarizədə ABŞ-in başlıq etdiyi koalisiyanın üzvüdür. Ən mühüm olan isə budur ki, ABŞ-in Əfqanıstana istiqamətlənmiş yüklərinin və hərbi kontingentinin daşınmasında Azərbaycanın hava limanı önəmli rol oynayır. Bu mənada Pentaqon Bakı ilə hərbi əməkdaşlığa xələl gətirməkdən ötrü maksimum ölçü-lü-biçili davranır. Lakin siyasi elita daha sərt mövqeyə üstünlük verir, hətta bəzən müxtəlif QHT-lərin dili ilə sanksiya təhdidləri də səslənir.

E.Şahinoğlu amerikalı hərbiçinin Azərbaycan müdafiə

naziri ilə görüşü zamanı səsləndirdiyi fikirlərə də toxundu: "Böyük ehtimalla Pentaqon rəsmisi "Azərbaycan ordusu istənilən təhdidə cavab vermək iqtidarındadır" sözləri ilə işğal altındakı torpaqların güc yolu ilə azad edilməsini yox, şimal və ya cənub istiqamətlərindən gələn təhdidləri nəzərdə tutub".

Ekspert Pentaqon rəsmisinin xarici işlər naziri Elmar Məmmədovla görüşünə də toxundu: "Bu görüşdə də təxminən eyni mövzular müzakirə edilib. Bu iki görüşün nəticəsi olaraq Pentaqon rəsmisinin verdiyi açıqlamalar maraqlı idi".

Maykl Karpenter deyib ki, Pentaqon Azərbaycanla mövqə əməkdaşlığı yüksək qiymətləndirir: "...Azərbaycan 11 sentyabr hadisəsi zamanı ABŞ-a dəstək verən ilk ölkə-

lərdən oldu. O vaxtdan etibarlı tərəfdaş olaraq qalır. Bu, ABŞ-in uzunmüddətli marağıdır. 2002-ci ildən hərbi əməkdaşlıq üçün 60 milyon dollar vəsait sərf etmişik. Bizim bu sahədə dərin əməkdaşlığımız var".

Pentaqon rəsmisinin indiki həssas məqamda Azərbaycana səfərini zəruri edən səbəblərə gəldikdə, E.Şahinoğlu bunları bildirdi: "Bunun bir neçə səbəbi var. Birincisi, cəbhə bölgəsində vəziyyət gərgindir. Vaşinqton Azərbaycanla Ermənistan arasında aprel döyüşlərinin təkrarlanmasını istəmir. Çünki Vaşinqton anlayır ki, Cənubi Qafqazda yeni müharibə böyük dövlətləri bir-birinə qarşı-qarşıya qoyacaq. Onsuz da böyük dövlətlər arasında Ukrayna və Suriya ilə bağlı aralarında ciddi fikir ayrılıqları var, daha bir bölgədə növbəti müharibə bu gərginliyi bir az daha artıracaq. Ona görə də Pentaqon öz nümayəndəsini bölgəyə göndərərək vəziyyəti yerində təhlil etmək və tərəflərin mövqələrini müəyyənləşdirmək istəyir. Ən əsası odur ki, Vaşinqton Azərbaycanla sabitliyin pozulmasını istəmir. Əks halda, bunun fəsadlarının Amerikanın maraqlarına da toxunacağını Vaşinqton anlayır. İkincisi, ABŞ-da prezident seçkisindən sonra bir müddət hakimiyyət boşluğu yaşanacaq. Yeni seçilən prez-

dentin xarici siyasətdə fəallaşdırılması vaxt aparacaq. Bu boşluqdan isə ABŞ-in bölgədəki rəqibləri istifadə edə bilərlər. Ona görə də Amerikanın maraqlı olduğu bölgələrdə boşluq yaranmasını deyərək Vaşinqton öz emissarlarını müxtəlif ölkələrə, o cümlədən Azərbaycana göndərir. Üçüncüsü, Vaşinqton Rusiya-Azərbaycan hərbi əməkdaşlığı da narahat etməyə bilməz. Azərbaycan Rusiyadan silah almasına milyardlarla dollar pul xərcləyib. ABŞ Azərbaycana silah satmır. Bunun üçün Konqresin razılığı lazımdır. Belə bir razılığın əldə olunması mümkün deyil. Bu, ABŞ-Azərbaycan hərbi əməkdaşlığına mane olan əsas faktordur. Ona görə də Pentaqon bunun əvəzinə Azərbaycanla digər sahələrdə hərbi əməkdaşlığını genişləndirmək istəyir. Rusiya Ermənistanın hərbi-siyasi müttəfiqidir, bu iki ölkə mütəmadi olaraq birgə hərbi təlimlər keçirir. Azərbaycan Rusiya ilə bəzi istisnalar xaricində birgə geniş tərkibli hərbi təlimlər keçirə bilməz. Bu faktor Pentaqonun işinə yarayır. Ona görə də ABŞ Müdafiə Nazirliyi Azərbaycan Müdafiə Nazirliyi ilə birgə təlimlər keçirər, Azərbaycan ordusunun NATO standartlarına keçməsi üçün texniki yardım göstərər və bu məqsədlə hərbi mütəxəssislərini Bakıya göndərə bilər".

□ **E.PAŞASOY**

Müsəlmanların əsas təşkilatında baş katib qalmaqalı İƏT rəhbəri səhhəti ilə bağlı istefa verdiyini deyir, əslində isə...

İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının (İƏT) baş katibi İyad Mədəni oktyabrın 31-də gözlənilmədən istefa verir. İƏT-ə bağlı Beynəlxalq İslam Xəbər Agentliyi yaydığı xəbərdə Mədəninin səhhəti ilə bağlı istefaya getdiyini qeyd edib. Artıq Səudiyyə Ərəbistanı hakimiyyəti Mədəninin yerinə namizədini elan edib. İƏT-in yeni baş katibi Krallığın sabiq sosial işlər naziri Yusif Əhməd əl-Useymin olacaq.

Ancaq media istefanın Mədəninin səhhəti ilə bağlı olduğunu inanmır. Xarici agentliklərin yazdığına görə, istefa Misirlə yaranmış gərginliklə bağlı olub. Belə ki, Mədəninin İSES-CO-nun Tunisdə keçirilən toplantıda söylədiyi fikirlər Misir hökumətinin sərt təkisi ilə nəticələndi. İƏT baş katibi Tunisdəki toplantıda çıxış edərkən Tunis prezidenti əl-Baci Qaid əs-Sibiyyə yanılıqla əs-Sisi deyib və yanılığını ört-basdır etmək üçün zarafat etmək istəyib:

"Bağışlayın, Sisi, bu ciddi səhvdir. Cənab prezident, inanıram ki, sizin soyuducuda daha çox su var".

Qeyd edək ki, bir qədər əvvəl Şarm əş-Şeyxə keçirilən toplantıda Misir prezidenti Əbdülfəttah əs-Sininin iqtisadi böhranla bağlı çıxışında 10 il evində soyuducuda yalnız içməli su olduğunu deməsi Misir-də böyük təpkiyə səbəb olub. Sosial şəbəkələrdə "soyuducu və su" haştaqları yaradılaraq prezidentə sərt tənqidlər yaz-

mışdılar. Mədəninin məhz bu ifadəyə işarə etdiyini hər kəs anlayıb. Misir xarici işlər naziri Semih Şükri Mədəninin zarafatını "həddini aşmaq" adlandırır. Mədəninin bu tənqidlərdən sonra istefa verdiyi ehtimal olunur. Yeri gəlmişkən, Misir XİN istefanı təqdirle qarşılayıb.

Səudiyyə Ərəbistanından olan İyad Mədəni İƏT baş katibi postuna 2014-cü il yanvarın 31-də təyin olunub. Ondən öncə bu postu 10 il müddətinə (2004-2014-cü illər) Türkiyə təmsilçisi Ekmeleddin İhsanoğlu tutub. Ancaq Mədəni bu postda 3 ilini tamamlaya bilmədi. Misir prezidentini qəzəbləndirən uğursuz zarafatın sərt reaksiya doğurması anlaşılındır.

Ancaq aydındır ki, ortada başqa nüanslar da olmamış deyil.

Məsələ ondadır ki, son bir ildə Misir və Səudiyyə Ərəbistanı arasında münasibətlər soyuqlayıb. Baxmayaraq ki, Misir-in indiki hakimiyyəti ə-Riyada çox yaxındır. 2013-cü ildə müdafiə naziri Əbdülfəttah əs-Sisi qiyam qaldıraraq hakimiyyətə gələndə onu ilk olaraq tanıyan və açıq dəstək verən Səudiyyə Ərəbistanı idi. Ərəblər Misirdə "Müsəlman qardaşlar" hakimiyyətinə dözümlü yanaşa bilmədilər. Nəticədə ə-Riyadın dəstəyi ilə Misirdə hərbi çevriliş baş verdi və Sisi hakimiyyətə gəldi. Ancaq son illərdə Misir və Səudiyyə Ərəbistanı arasında münasibətlər yenidən soyuqlayıb. Krallığın maliyyə yardımları əvəzində Qırmızı dənizdəki Misir adalarını alması Misirdə ciddi etirazlara səbəb oldu. Üstəlik, artıq Səudiyyə rəhbərliyinin də Misirə edilən yardımları azaltması ilə bağlı xəbərlər dolaşır. Çünki məlum olduğu kimi, Misir hazırda ciddi demografik problem yaşayır. Əhəlisinin sayı 90 milyon olan ölkədə iqtisadiyyat çox zəifdir, kənd təsərrüfatı imkanları yal-nız Nil çayı sahilində boyunca kiçik

İyad Mədəni

ərəzidə məhdudlaşır. Bu səbəbdən misirlilər hazırda Liviyadan körfəz ölkələrinə qədər müxtəlif ölkələrə iş arxasınca gedir. Misir işə xarici yardımlardan asılı vəziyyətdədir. Qahirənin ən böyük dəstəkçisinin yardımları dayandırması ölkə üçün fəlakət anlamına gəlir. Bu mənada Mədəninin Misirlə soyuqlaşan münasibətlərə qurban verildiyi ehtimalı zəifdir.

Daha bir ehtimal isə Mədəninin fəaliyyəti ilə bağlıdır. Belə ki, vəzifədə 3 il tamam olmadan İyad Mədəninin istefaya getməsi İƏT daxilindəki vəziyyətlə bağlı ola bilər. Hazırda müsəlman ölkələri arasında ciddi soyuqluq var. İran və S.Ərəbistanı arasında gərginlik davam edir. Bundan başqa, Krallıq Yəmənə husilərlə savaşır. İraq və Suriya böhranı fonunda müsəlman ölkələri

arasında çat günü gündən dərinləşir. Üstəgəl, ə-Riyadın mövqeyi getdikcə daha da zəifləyir. Son olaraq İƏT XİN rəhbərlərinin Daşkənddə keçirilən sammitində ə-Riyadın təklif etdiyi Rusiyanın Hələbdəki bombardmanlarını qınayan qətnamə ev sahibi Özbəkistanın tələbi ilə gündəlikdən çıxarılıb. Özbək hökuməti Rusiyaya qarşı qərar vermək istəmədi. Bütün bunlar ə-Riyadın Mədəniyə olan münasibətini dəyişib. İƏT-in əsas qurucusu olan və faktiki olaraq əsas sponsoru olan ə-Riyad təşkilat üzərindən müsəlman aləmində təsirini qoruyub saxlamağa çalışır. Bunun üçün isə indiki zamanda daha sərt və aktiv baş katibə ehtiyac var. Mədəni bu tələblərə cavab vermirdi.

□ **Kənan RÖVŞƏNOĞLU**

Ayı əti halaldır mı?

Tahir Əmiraslanov:
 "Qoyun, mal əti ayı ətindən yaxşıdır"
Kənan Rövşənoğlu:
 "Pəncəsi və köpək dişi olan yırtıcı olduğu üçün ayının əti haramdır"

Oktyabrın 29-da Şəki rayonunun Şin kəndində, sərhəd zastavasının xidməti sahəsində Dövlət Sərhəd Xidməti əməkdaşlarının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin əməkdaşları ilə birgə həyata keçirdiyi tədbir nəticəsində sərhəd boyu zonada qanunsuz ovla məşğul olan 7 nəfər saxlanılıb. Bu zaman onlardan ov tüfəngləri, bir baş ovlanmış ayı cəmdəyi və iki aylıq diri ayı balası aşkar edilib. Saxlanılan şəxslər barəsində qanuni qərar qəbul edilməsi üçün aidiyyəti hüquq-mühafizə orqanlarına təhvil verilib.

Ümumiyyətlə, mənbələrdə görə, qədim dövrlərdə bəzi insanlar güclü olmaq üçün nəinki ayı əti, onun iliyini yeymişlər. Bəzi dövrlərdə insanlar ayı ətindən geniş istifadə ediblər. Hətta təbabət kitablarında ayı ətinin və piyinin dərman olduğu, müxtəlif xəstəliklərin yaxşılaşmasına təsir göstərdiyi bildirilir. Təbabətdə ayının piyi əl-ayaqdakı qırıq-çıxıq və burxulmalar olan yerlərə sürtüldüyü, bronxit xəstəliyinin müalicəsində ondan istifadə edildiyi qeyd edilir. Saç tökülməsinə qarşı başa ayı

piyi sürtmüşlər. Revmatizm və bel ağrıları da ayı piyindən geniş istifadə olunub.

Hazırda da ağırlıqları 40 kiloqramdan 780 kiloqrama qədər olan bu heyvanın ətindən istifadə edənlər var. Ayı ətinin kilosunun 7-8 manata satıldığını iddia edənlər də az deyil. Maraqlıdır, bəs ayı əti nə vaxtsa Azərbaycan mətbəxində yer alıb, ayı əti yemək məsləhətlidirmi?

Azərbaycan Milli Kulinariya Mərkəzinin (AMKM) baş direktoru Tahir Əmiraslanov texnologiya baxımından bütün ətlərin yeməli olduğunu dedi: "Azərbaycanda nadir hallarda ayı əti yeyilir. Ayının qaraciyərini çox yemək olmaz. Çünki vitamin zəhərlənməsi baş verə bilər. Qoyun, mal əti ayı ətindən yaxşıdır. Nəyə görə bir tikə ətdən ötrü ayını öldürürlər? Ayı məşələrin bəzəyidir. Həm də bu heyvan növü azalıb. Lap qədimlərdə ayı ovu var idi. O da xüsusi olaraq ayı ovlamağa çıxırdılar. Başqa heyvan və quşları ovlamaq üçün çıxırdılar. Təsədüfən qarşılıqlı olaraq ayı çıxarsa, onu vururdular. Bundan başqa, ayının balaları kiçik olanda ana ayını vurmaq olmaz. Bizim qədim adətlərimiz var ki, ova o vaxt gedirlər ki, heyvanın balaları böyüyür. Quşları o vaxt vururlar ki, balalarını böyüdüblər və dimdikləri qar görün. İndi hər yer, mağazalar dolu təzə ətdir. Hər gün heyvan kəsilir. Buna görə də gedib ayı ovlayıb ətini yemək lazımdır deyil. Qurbana ətini Azərbaycanda yeməyə başlayıblar. Dad baxımından əti aşıpazın bişirməyindən asılıdır. Ayı əti xüsusi

bir dad deyil. Ov ətlərinin hər birinin xüsusi bişirilmə qaydası var. Əti yumşaltmaq lazımdır. Ayı ətinin lazımsız bir ət olduğunu düşünürəm. Çalışmaq lazımdır ki, təbiətdə heyvanların sayı öz yerinə gəlsin. Əgər dövlət ayını ovlamağı qadağan edərsə, demək, onu öldürmək lazım deyil. İnsanın qidalana biləcəyi normal ətlər qoyun, mal, balıq, toyuq ətləridir. Qədimlərdə bu ətlər olmadığına görə insanlar ova çıxırdı və bu cür heyvanları ovlayıb bütöv bir qebile yeyirdi. Amma yeməli normal ətlər var ki, hər gün təzə-təzə kəsilib satılır".

Dini baxımdan ayı ətinin halal və ya haram olması məsələsinə gəlincə isə dini ekspert Kənan Rövşənoğlu müsəlmanların ayı əti yeməsinin haram olduğunu bildirdi: "Dini mətnlərdə hansı heyvanların ətinin yeyilə biləcəyi, hansının isə qadağan edildiyi qeyd olunub və bunun səbəbləri də geniş şəkildə şərh olunub. **İmam Sadiqin (ə) "Yırtıcı heyvanlardan heç nə yeməyin (yəni onların əti, südü, piyi və s. haramdır"** deməsi haqda yazılı mənbələr var. Bundan başqa, bir hədisdə **"Dovşan əti (sizə) haram edilmişdir. Çünki o pişik kimidir. Pişiyin və digər vəhşi heyvanların pəncəsi kimi onun da pəncəsi var"** deyilir. Yeni pəncəsi olması onun ətinin haram olduğuna işarədir. Hədislərdə köpək dişi (yırtıcı heyvanlara məxsus) və pəncəsi olan heyvanların ətinin haram olduğu buyrulur. Ayı da pəncəsi və köpək dişi olan yırtıcı olduğu üçün əti haram edilmiş heyvanlardan sayılır".

Azərbaycanda fəaliyyət göstərən iş adamını şantaj edənlər tutuldu

Azərbaycanda fəaliyyət göstərən iş adamı Mustafa Tayat qarşı soyğunçuluq edən şəxslər polis tərəfindən saxlanılıblar. "Qafqazinfo" xəbər verir ki, bir neçə gün əvvəl M. Tayat Türkiyədə girov götürülüb. İddiaya görə, maskalı şəxslər iş adamını şantaj edərək qeyri-etik fotolarını yayacağı deyib və ondan 3 milyon türk lirası tələb ediblər. Buna nail olmadıqda isə iş adamının 10 min TL-sini alaraq qaçdıblar.

Xəbərə görə, M. Tayat polisə ifadəsində bildirib ki, onu keçmiş işçisi olan Lətifə T. adlı qadın görüşə çağırıb. Tayat "Lətifə Sabrina adlı özbəkistanlı qadın mənimlə görüşmək, iş qurmaq istədiyini bildirdi. Mən görüşdükdən qısa müddət sonra 3 silahlı və maskalı adam içəri girərək bizi əsir aldı", - deyib.

Şübhəli pulu aldıqdan sonra iş adamı və 2 qadını sərbəst buraxıblar. Lakin bir gün sonra Mustafa Tayatdan yenidən pul istəyib və 10 min dollar verməsə, qeyri-etik görüntülərini internetdə yaymaqla təhdid edib.

Bundan sonra iş adamı polisə işbirliyi edərək şübhəliyə pulu gətirəcəyini deyib və görüş təyin edib. Polisler görüşə gələn şübhəliyə Şahin Kamal Y.-ni və onun cinayət ortağı olduğu iddia edilən dağıstanlı Türel B.-ni saxlayıblar.

Bakıda universitet prorektorunun evini talayanlar məhkəmə qarşısında

Noyabrın 1-də Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində oğurluqda təqsirləndirilən Sübhən Ələkbərov Pərviz Quliyev, Həzrət Məmmədov, Vüqar Vəliyev, Mirsənan Seyidov və Nemət Fərhadovun cinayət işi üzrə məhkəmənin hazırlıq iclası keçirilib.

Virtualaz.org saytının məlumatına görə, prosesə hakim Rasim Sadıxov sədrlik edib. Prosesdə təqsirləndirilən şəxslərin anket məlumatları dəqiqləşdirilib.

Məhkəmə baxışı noyabrın 10-na təyin edilib. Qeyd edək ki, təqsirləndirilən şəxslər Nərimanov rayonu ərazisində Odlar Yurdu Universitetinin prorektoru Munir Vəliyevin evindən oğurluq ediblər. Onlar ümumilikdə 429 min 172 manat dəyərində əmlakı ələ keçirməkdə ittiham olunurlar.

Kişilər!!! Axırcı şans!!!

İsrail təbabəti tətbiq edilir!

Əgər Sizə nə Azərbaycanda, nə də xaricdə heç kim kömək edə bilməyibsə, onda yaxşı insanlara, aşağıdakı xəstəlikləri, keyfiyyətli, qısa müddətlə və tam müalicəsini d-r Vaiz Səmədov apara bilər:

- * Cinsi zəiflik, meyilin və ereksiyanın azalması tam impotensiyədək (yaşdan və səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Cinsi marağın və cinsi aktların azalması
- * Vaxtından tez toxum ifrazatı (səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Toy gecəsinin uğursuzluqları (kişi tibbi problemlər)
- * Prostatitlər. Prostat vəzinin böyüməsi və ya kiçilməsi
- * Prostat adenomasi (vəzidə düyünlərin amala gəlməsi)
- * Cinsi vəzilərin-xayaların böyünməsi və ya kiçilməsi
- * Qasıq-xayalıqda sızıltı, küt və ya kəskin ağrılar
- * Əvvəldən xarici cinsi üzvün balaca olması
- * Xarici cinsi üzvün sonradan birdən kiçilməsi
- * Cinsi üzvün düyünlə birdən öyilməsi (Peyroni xəstəli.)
- * Oğlan uşaqlarında cinsiyyət üzvlərinin inkişafsızlığı
- * Uşaqlarda gecə vaxtı yerinə sidiyə getməsi (enurez)
- * Hormonal və iltihablı sonsuzluq (kişilər və qadınlarda da)
- * Yuxusuzluq və yuxu pozuntuları
- * Sidik aktlarının gecə ya gündüz tez-tez olması
- * Sidik aktlarının çətinlikləri və tutulmaları
- * Cinsi aktla bağlı sidikdə və spermada qan olması
- * Zöhrəvi xəstəliklərdən sonra qalqlar və ağırlaşmalar
- * Saçların bütün formalatda tökülməsi. Sızanaqlar
- * Yuxuda iken və yuxudan qalxanda qan təzyiqinin yüksək qalxması
- * Boyun, baş, bel, ayaq ağrıları və osteoxondroz
- * Onurğa sütununun yırtığı, qulunların dərmansız müalicəsi

Həkimə zəng etmək üçün (saat 11.00-dan sonra)
 Tel: (050) 213 88-05.

Həkimin 16 TV çıxışları: youtube.com və facebook.com
 doktor Vaiz Səmədov.

Ötən illərdə ölkədə pambıqçılıq sahəsində durum ürəkəcan deyildi. Bu ilin əvvəlindən isə bu sahənin inkişafının vacibliyi vurğulan və dövlətin dəstəyi vəd edilib.

Prezident İlham Əliyevin də pambıqçılığın inkişafı barədə dəfələrlə danışıması və göstərişləri sahibkarları ümidləndirib. Əməkdaşımız mövcud durumu müşahidə etmək, öyrənmək üçün pambıqçılıq rayonlarından biri olan Sabirabadda olub.

Sahibkarlar musavat.com-a gözləntiləri və qarşılaşdıqları çətinliklərdən danışiblər.

Hələ yolda ikən - Sabirabada gedən taksidən sürücüsü bildirir ki, bu il rayonda pambıqçılıqla bağlı durum elə də yaxşı olmayıb: "Mənim bir neçə qohumum, tanışım pambıq ekib. Gec əkildi, hələ pambıq yetişməyib. Yağışlar imkan vermir yığıma. Görək necə olacaq".

Onun sözlərinə görə, pambıq xeyli gec- hətta may ayında da əkilib: "Çoxlarına icra hakimiyyəti tələb etməyə məcbur etdilər ki, pambıq əkilsin. Buna görə sahibkarlar nə olacağını artıq bilmirlər".

Sabirabadda söhbətləşdiyimiz sahibkarların əksəriyyəti isə vəziyyətin yaxşı olduğunu bildirdilər. Əksəriyyətin fikri belədir ki, dövlət başçısının pambıqçılığın inkişafı barədə təşəbbüsü onlar üçün əla fürsət olub: "Artıq vəziyyətimiz normallaşır, gecə-gündüz sahəni zəbt olunmaqdan qorunmur, suvarmada problem yoxdur. Hökumət bu saat fermerə o qədər dəstək verir, onun arxasında elə dayanıb ki, ancaq məhsul ekib, becərüb pul qazanın. Pambıq çörəkli sahədir, sahibkar üçün gəlir var. Camaat üçün də iş yeridir. Prezident bizim zəhmətimizi yüksək qiymətləndirir".

Uzun illər pambıq becərilməsi ilə məşğul olan sahibkar Əfraz Əsgərov bu il vəziyyətin normal olduğunu qənaətləndirir. Onun sözlərinə görə, dövlət başçısının bu sahəyə qayğısı artıq öz nəticəsini verir: "Zəngənə kəndi hətta SSRİ dağıldıqdan sonra da pambıqçılıqdan əl çəkmədi, burada on illərdir pambıq ekilir. Bu il həmin kəndə dövlət başçısının göstərişi ilə asfalt yol çəkilir. Artıq yolun bir hissəsi çəkilib. Həmçinin kəndə əkin üçün suvarma suyu çəkilir. Əkin sahələri üçün boru ilə su çəkilir. Kəndin qazlaşdırılmasına da pul ayrılıb. Bunlar da göstərir ki, artıq bu sahəyə diqqət var. Əvvəl rayondan Zəngənəyə bərbad yolla bir saata gedirdik, indi vəziyyət düzəlib".

Sahibkarın sözlərinə görə, bu il pambıqçılıqdan gəlir götürəcəyinə ümidlidir: "Əvvəl bütün günü, hətta gecə də gəlib sahədən mal-qara qovub çıxarırdım. İndi polis sahələrin keşiyindədir. Pambıqı becərmək üçün hər cür şərait yaradılıb, vaxtılı-vaxtında da pulumuzu ala bilirik. Xeyli də məhsulumuz var. Bu il ümidliyik. Avans borcumuzu sentyabrda bağlamışıq. Allah bərəkət versin, bizə xeyli pul qalacaq". **Sahibkar konkret rəqəm deməyə də, əlavə edir ki, pambıqçılıq gəlirli sahədir:** "Mənim üçün gəlirlidir. İllərdir ki, bununla məşğulam. Dövlət dəstək verərsə, hər şey yaxşı olacaq. Sahibkar üçün bu sahə gəlirlidir. Sadəcə camaat üçün də çörək yeri deməkdir".

Söhbətləşdiyimiz digər bir neçə sahibkar da bildirir ki, bu il məhsuldarlıq pis olmayıb. Sahibkarların birindən sitat: "On yeddi hektardan 50 tona yaxın pambıq yığmışam. Hələ yığım davam edir". Sahibkarlar qeyd edirlər ki, bu sahəyə diqqət ola-

caqsa, yüzlərlə ailə üçün daimi iş yeri deməkdir. Mənim sahəmdə daimi 50 nəfərə yaxın işçi çalışır. Onlar becərmədə, suvarmada iştirak edirlər, həmçinin pambıq yığırlar. Nə qədər ailə pambıqdan dolandır".

Bir çox sahibkarlar deyirlər ki, kolxoz quruluşu dağıldıqdan sonra texnika, maddi imkan ol-

prezidentin pambıqçılığın inkişafı ilə bağlı vədləri insanları yenidən həvəsləndirib".

Sahibkarlar həm də onu da qeyd edirlər ki, pambıqı xam məhsul kimi xaricə satmaq sərfəli deyil: "Hökumət bu sahənin arxasında dayansa, istehsal sahələri yaradılsa, sahəyə diqqət artaq, sahibkar da bu işə həvə-

ölkələr həmişə kasıb olublar, bu sahənin sonuna qədər inkişafı vacibdir".

Sahibkarlardan bir neçəsinin pambıq sahəsində də olduq. Sahənin bir hissəsi yığılıb, əksər ərazilər isə pambıqla doludur. Sahibkarlar deyirlər ki, havaların yağıntılı olması onların işini yubadır: "Hava isinməlidir ki, qoza-

Öyrənirik ki, pambıq ölkədə bir qayda olaraq əllə yığırlar. Bunun üçün lazım olan kombaynlar yox səviyyəsindədir. Düzdür, icra nümayəndəsi kombaynlardan birini sahədə tapıb göstərsə də, yarım saat ərzində o, yığıldığı pambıqı boşalda bilmədi, ustalar nə qədər çalışsalar da, işləmədi. Sahibkar isə bildirir ki, hazırda

danışır: "Bizdən pambığın çox hissəsini hesaba almadan götürürlər, deyirlər ki, çirkli yığmışız, bu qədər faizi zibilə çıxırıq. Təşəvvür edin, aşağısı 20 faiz yığıldığımız pambıqı zibilə çıxırıq. O gün 5 ton pambıq aparmışdım, bir tonunu zibilə çıxdılar, hesablamadılar yeni. O gün rayonda bir sahibkarın yığıdığının hətta 36 fa-

Əməkdaşımız Sabirabadda

pambıq yığdı

Sahibkarlar pambıqçılığa dövlət qayğısından məmnundur, amma problemlər də var...

maddindən, kəndlilər pambıqdan əl üzüblər: "Əvvəlki kimi ekib-becərən olmadı. Bu il işə

göstərir. Yoxsa ki, xam məhsul satmaq sahibkarları bu işə həvəsləndirən deyil. Xammal satan

lar pambıq açsın. Yağıntılı olsa, zərərə düşə bilərik". Sahələrdə isə insanlar kiloqramı on qəpikdən pambıq yığırlar.

Sahələrdən birinin briqadiri Sədaqət Əmrahova dövlət başçısından və sahibkardan razılıq edir: "Sağ olsunlar. Onların sayəsində camaat dolandır, ailəsinə çörək aparır. Hörmətli prezidentimizi sağ olsun ki, pambıqla bağlı ciddi göstəriş verib. Buranı ekən sahibkar da sağ olsun, pambıq ekib. Kəndlərin 70-80 faizi bu sahələrdən dolandır".

Sahələrdə işləyən üzvləri bağlı qadınlar da bu sahəyə ayrılan diqqətdən razılıq edirlər. Çünki onlar özlərinə iş tapıblar...

Sahələrdə kiçik yaşlı uşaqlar da var. Briqadir deyir ki, istirahət günlərində onlar da gəlib analarına kömək edirlər: "Bu balaca qızın 9 yaşı var. Gündə 40-50 kilo pambıq yığır, qoçaq qızdır". Balaca Xəyalə isə köhnə əlcəkləri ilə kisəyə yığıdığı pambıqlara və anasına baxır...

Öyrənirik ki, pambıq yığımı avqustdan başlasa da, havaların yağışlı keçməsi işi yubadır. Havalər bir qədər isinməzsə, sahibkarların zərərə düşmək təhlükəsi var. Səbəb də odur ki, pambıq əksər sahələrdə gec əkilir. "Bir az əkdik. Sonra gördülər plan dolmur, daha çox əkmək lazımdır, məcbur yenidən əkdirdilər. O da gec oldu, hələ pambıq yetişməyib, qış da qapıdadır". Bunu adının çəkilməsini istəməyən sahibkar deyir. O özü mövsümün sonunda 5-6 min manat zərərə çıxacağını gözləyir. Digər sahibkar isə deyir ki, tarlada nə pambıq var, nə də pambıq yığmağa adam: "Əksər sahələr heç ağarmır, pambıq yetişməyib. Məcbur etdilər, vaxtı keçəndən sonra əkdik, indi də necə olacağını bilmirik. Çox sahələrdə pambıq yığmaq istəyən də yoxdur, qalmış qətin vəziyyətdə".

Bildirilir ki, bəzi kəndlərdə ailələrə hələ də Rusiyadan az da olsa, pul gəlib çatdığı üçün insanlar ucuz qiymətə ağır zəhmətə qatlaşmaq istəməzlər: "Nə də olsa, düşünürlər ki, ayda ailə başçıları onlara pul yollayacaq. Ona görə gəlib tarlada işləmək istəyən yoxdur. İstəməzlər, on qəpiyə pambıq yığmaq çətinidir. Əslində haqlıdırlar, amma biz də çətin durumdayıq. O gün məcbur olub qonşu rayonlardan işçi axtarmağa getmişdim, bir neçə nəfər tapıb gətirdim".

Sabirabadda altı ədəd bu cür kombayn var. Ancaq onlar bütün sahələrdə işləyə bilmirlər, bunun üçün sahənin və pambıq kolunun vəziyyəti normada olmalıdır.

Sahibkarların bəziləri isə deyirlər ki, dövlət başçısı pambıqçılığın inkişafı ilə bağlı müşavirədə ümidverici fikirlər səsləndirib: "Deyib ki, pambığın alış qiyməti qaldırılmalıdır. Ölkədə pambıqçılıq tənəzzülə uğradığından, dövlət qiymət məsələsinə də müdaxilə etməlidir".

"Bu il prezidentin qayğısının nəticəsi olaraq biz diqqətdən kənardaq qalmadıq. Məhsuldarlıq da yaxşıdır. On qəpik subsidiyanın bizə köməyi oldu. Bir az iqlim şəraiti imkan vermir məhsulu yığmaq. Yəni məhsulumuz var, yığılıq. Pulumuzu da pambıq təhvil verildəndən səhəri gün alırıq". Bunu isə sahibkar Fəxrəddin Əsgərov söylədi...

Rayonda olarkən həm də öyrənirik ki, bu il icra nümayəndələri və rayon icra hakimiyyətinin bu sahəyə təhkim olunmuş əməkdaşları qapı-qapı gəzərək sahibkarları daha çox pambıq becərməyə təhrik ediblər. Sahibkarlardan bir neçəsi isə pambıq məntəqəyə təhvil verərkən orada qarşılaşdıqları çətinlikdən

izini zibilə çıxmaqla hesablamıq istəyirdilər, böyük narazılıq yaranmışdı. Cənab prezident göstəriş verir, yerlərdə isə məmurlar bizi incidir. Bizi bu il məcbur etdilər ki, pambıq ekək. Çoxumuz öten il başımıza gələnlərdən, külli miqdarda ziyan düşdükdən sonra bu sahədən əl çəkmişdik, imkan vermədilər. Bu səbəbdən əksəriyyət gec ekib, çünki əkinlə bağlı plan dolmalı idi. Göstəriş vardı, ciddi nəzarət edirdilər. İndi də məhsul yetişməyib, işçi qüvvəsi, texnika tapa bilmirik. Əslində bu vaxta pambığın çox hissəsi yığılmalı idi, amma indi çox hissəsi sahələrdə qalıb. Burada bir çox sahibkarlar itki gözləyirlər, zərərə düşəcəklərini düşünürlər. Rayon rəhbərliyi səviyyəsində bu işə nəzarət var, amma bu, nəzarətlə mümkün olan iş deyil. Bütün günü icra hakimiyyətinin nümayəndələri, icra nümayəndələri, neçə-neçə adamlar bu işlə maraqlanırlar, yığımın çox olmasına çalışırlar. Qoyulan plan dolmadı, buna görə hamı səksəkədədir. Buna görə hamı Allaha yalvarıb günün çıxmasını, havanın bir qədər isinməyini gözləyir. Ümidimiz Allaha qalıb".

□ Rəy RƏFİYEVA
□ Fotolar müəllifindir

MUSAVAT

Son səhifə

N 243 (6564) 2 noyabr 2016

Musiqi insanı müalicə edir

Yeni aparılmış tədqiqatın nəticələrinə görə, əfsanəvi

“Queen” qrupunun “Bohemian Rhapsody” mahnısına qulaq asan hər kəsin əhvalı və səhhati yaxşılaşır. Yeni sorğu əsasında məlum olub ki, xəstəlik və depressiya zamanı keyfiyyətli musiqiyə qulaq asan insanların 90 faizində əhval yüksəlir. İnsanların 80 faizi isə bildirib ki, onlar xəstə və əzgin vaxtlarında musiqi dinləyərkən vəziyyətləri düzəlir. Xəstə olan insanların əksəriyyəti “Queen” Britaniya rok qrupuna məxsus “Bohemian Rhapsody” ifasına üstünlük verir. Altı dəqiqəlik mahnı 1975-ci ildə qrupun solisti Freddi Merkuri tərəfindən yazılıb. Xəstə insanların əhvalını qaldıran ikinci musiqi isə İsveçin “ABBA” qrupuna məxsus “Dancing Queen” mahnısı olub. Üçüncü yerdə isə Farell Uilyamsın “Happy” mahnısı gəlir.

İnsanların 70 faizi xəstəlik zamanı mahnıya qulaq asmaq istəyir. 36 faizi isə sağalmaq üçün musiqidən çox, səsə qulaq asmağa üstünlük verir. Sorğuda 1000 nəfər insan iştirak edib. Sorğu BBC radiostansiyasının illik layihəsi çərçivəsində baş tutub.

Sahibi ölən pişik 1 ildir qəbiristanlıqda yatır

İndoneziyanın Yava adlı bölgəsində pişik bir ilini sahibinin qəbri yanında keçirib. Bu barədə “Daily Mail” qəzeti xəbər verib. Xəbərə görə, 28 yaşlı Keli Keninqau Prayno heyvanı evinə götürmək istəsə də, o, qəbiristanlığa geri qayıdıb. Nəşrin xəbərinə görə, pişik hər gün Kandarı adlanan mərhum sahibinin uşaqlarının yanına gəlir. Sahibinin uşaqları pişiyi yedizdirirlər və bundan sonra pişik qəbiristanlığa geri qayıdır. Prayno isə deyib ki, ona bu pişiyi müşahidə etmək olduqca ağırdır: “Bu, onu göstərir ki, heyvanlar öz sahiblərinə qarşı necə sədaqətliyətlər”.

Gənc qadın pişiyi yeməklə cəlb etməyə çalışsa da, o, hər dəfə qaçıb qəbiristanlığa gedir. Bundan öncə, oktyabr ayında da sahibinin atdığı it bir ay boyunca onu

Çaxır içmək qadının bədən quruluşuna təsir edir

Amerika alimləri belə bir qənaətə gəliblər ki, çaxır qadınları artıq çəkiddən qoruyur. Sən demə, çaxırda çox sayda kalori olmasına baxmayaraq, ondan ağılla içmək qadın fiqurasını gözəlləşdirir. Alimlər son 13 il ərzində çaxırın qadın metabolizminə təsirini öyrənməyə çalışıblar.

Araşdırmalarda 19.220 hesab edir ki, alkoqolun amerikalı qadın iştirak etdiyi tərkibində olan kalori digər maddələrdə olan kalorilərdən fərqli olaraq çəkiyə az təsir edir. Lakin bunun səbəbi hələlik aydınlaşdırılmayıb.

Belə bir ehtimal var: müntəzəm olaraq alkoqoldan istifadə edən insanın qaraciyəri maddələr mübadiləsi üçün əlavə fəallıq göstərir, artıq enerjini yağa yox, istiliyə çevirir.

13 il davam etmiş eksperiment gedişində araşdırmalarda iştirak etmiş qadınların 38 faizi içkiyə olan münasibətləri barədə danışblar və öz çəkirlərini qeyd ediblər. Eksperiment gedişində məlum olub ki, alkoqoldan qaçan qadınların çoxunun çəkisi artıb. Qadın fiqurasına daha yaxşı təsir edən isə qırmızı çaxır olub. Pivə və daha sərt içkilər isə çəkinin maksimum artmasına gətirib çıxarıb.

Lakin alimlər hesab edir ki, çaxırdan istifadə edərək ölçünü gözləmək lazımdır. İfrat dərəcədə aludəçilik tək-cə çəkiyə deyil, həm də sağlamlığa ziyandır.

QOÇ - Saat 16-ya qədər bütün vacib işlərinizi yekunlaşdırmağa çalışın. Həmin ərəfədə şəxsi işlərinizdə müsbət dönüş gözlənilir. Sonrakı müddəti isə daha çox istirahətə həsr edin.

BUGA - Şəxsi büdcənizdə vəziyyət ürəkəncən olmasa da, nəzərdə tutduğunuz planların icrasında çətinlik çəkməyəcəksiniz. Günün ikinci yarısında mənasız amillərə vaxt itirməyin.

ƏKİZLƏR - İntuisiyanıza inanın. Həmişə məsləhətə ehtiyacınız olsa belə, bu gün daxili səsinizin hökmü ilə hərəkət etməlisiniz. Bununla yanaşı, tərəf-müqabilərinizin rəyini də nəzərə alın.

XƏRÇƏNG - Sağlamlığınıza diqqət yetirin ki, qarşıda duran öhdəliklərinizə daha asan yetişəsiniz. Ulduzların düzümü saat 14-16 aralığında və saat 19-dan sonra şanslı məqamlar yaşayacağınızdan xəbər verir.

ŞİR - Hansısa işi planınıza uyğun həyata keçirmək imkanınız olmayacaq. Hər şey gözlənilmədən baş verəcək. Hətta qəfildən pul kəsəniz ağırlaşsa da bilər. Axşam saatlarında istirahət edin.

QIZ - Ulduzlar xəbər verir ki, bu təqvim şəxsi işlərinizdə yeni mərhələnin baş qaldırmasına səbəb ola bilər. Bunun üçün müsaibələrinizə diqqətlə qulaq asmalı, düz seçim etməlisiniz.

TƏRƏZİ - Ümumən düşərli gün hesab etmək olar. Həm fəaliyyət zəminində, həm də insanlarla münasibətdə çox şeydən razı qalaçaqsınız. Bu gün emosionallıqdan uzaq olmağa çalışın.

ƏQRƏB - Real hadisələrlə daxili yanaşmanızda ciddi ziddiyyət var. Bu da təbii olaraq ətrafa münasibətinizdə və əsəblərinizdə xoşagəlməzlik yaradır. Bu gün məhz deyilən problemi həll etməlisiniz.

OXATAN - Qarışıq gün hesab etmək olar. Bəzi sahələrdə vəziyyət nəzarətinizdən çıxıb bilər. Bu səbəbdən hər addımda diqqətli olmalısınız. Bu gün qidanıza da fikir verməlisiniz.

OĞLAQ - Fiziki və təcürbi baxımdan passiv gün olsa da, düşüncə və planlarınızda irəliyə doğru addım ata bilərsiniz. Amma ideyalarınızı kəskin qoymaqdansa həmsöhbətlərinizə güzəştə getməlisiniz.

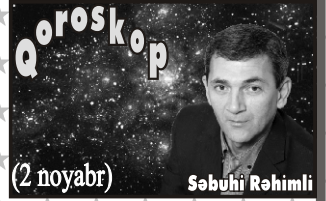

SUTÖKƏN - Boş vaxt olduğu təqdirdə qohum-əqrabaya baş çəkmək sizə rahatlıq verə bilər. Cari qaygılarınızı bugünlük də olsa, unutmağa çalışın. Bu gün pul xərcləməyə dəyər. Axşam soyuqdan qorunub.

BALIQLAR - Hər mənada düşərli gündür. Rastlaşdığınız hər bir hadisə üreyinizdən xəbər verəcək. Əlbəttə ki, bunun üçün özünüz də canfəşanlıq göstərməlisiniz. Sövdələşmələrdə aktiv olun.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

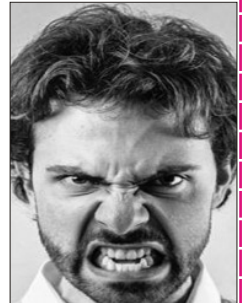
Qoroskop
(2 noyabr) Sabuhi Rahimli

Aqressiv kişiler daha çox xəstələnirlər

Alimlər iddia edirlər ki, əsəbi, yorğun və aqressiv kişiler ürək-damar xəstəliklərinə daha çox tutula bilərlər. Güclü emosional-psixi gərginlik müxtəlif xəstəliklərin yaranmasına səbəb ola bilər.

10 il ətraf mühitə nifrət və depressiya kişilərdə immün sistemə ziyan vurur ki, bu da onlarda ürək xəstəliklərinə səbəb olur. Dyuk adına ABŞ Universitetinin alimləri aşkarlayıblar ki, mənfi emosiyalar ikinci qrup şəkər xəstəliyinin yaranmasına səbəb ola bilər. Hirsli, əsəbi və aqressiv kişilərdə C3 zülalın miqdarı artır ki, bu da xroniki immün sisteminin zəifliyinə gətirib çıxarda bilər.

Tibb işçiləri Vyetnam müharibəsində iştirak etmiş 313 veteranın 10 illik sağlamlığını müşahidə ediblər. Qan nümunələrinə baxılmış, psixoloji testlər aparılıb, C3 və C4 zülalları miqdarı müşahidə olunmuşdur. Daha çox nifrət və depressiya hissləri keçirən kişilərdə C3 zülalı 7,1% artmış. Bu artım öz növbəsində bu kişilərdə ürək sağlamlığına mənfi təsir göstərib.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rəuf ARIFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Nazim SABIROĞLU

Lisensiya N: B 114
SAYI: 4.750

“Yeni Musavat”ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, “Azərbaycan” nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.